

Főszerkesztő: Faludi Viktória
Lapterv: Maczó Péter
Korrektor: Endzsel Ernőné

Szerkesztőbizottság
Eiler Emil, dr. Garáné Bardóczy Irén,
Hujder Zoltán, Maczó Péter, Péterfi Sándor,
Szentendrei Zoltán, Szikszay Olivér

A Magyar Grafika védnökei
Bálint Csaba, dr. Egyed Béla, dr. Endrédy
Ildikó, dr. Horváth Csaba, Jászkuti László,
Kelemen Eörs, Lendvai László, dr. Peller Katalin

Kiadó
Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület
1135 Budapest, Tahí út 53-59.
Telefon: 06 1 783 0347
E-mail: faludi@mgonline.hu
Honlap: www.mgonline.hu
facebook.com/MagyarGrafika
Felelős kiadó: Fábián Endre elnök

Nyomdai előkészítés: Aldus Grafikai Stúdió

Borító: Maczó Péter

Nyomdai kivitelezés: Prospektus Nyomda Kft.
Felelős vezető: Tóth Gábor ügyvezető igazgató

Terjeszti a Papír- és Nyomdaipari
Műszaki Egyesület
Előfizethető a titkárságon
Egyes szám ára a titkárságon: 1000 Ft+áfa,
postázva: 1200 Ft+áfa
Előfizetés egész évre: 7200 Ft+áfa
Megjelenik évente hatszor

Külföldön terjeszti
a Batthyány Kultur-Press Kft.
H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Telefon: +36 1 201 8891
E-mail: batthyany@kultur-press.hu

Hirdetésfelvétel a Papír- és Nyomdaipari
Műszaki Egyesület titkárságán vagy
a Magyar Grafika szerkesztőségében
Index: 25537
HU ISSN 0479-480X

Borító karton: Symbol Card

tartalom

<i>Faludi Viktória</i>	Kedves Olvasónk!	3
<i>Faludi Viktória</i>	Jubileumi vándorkiállítás	4
<i>Szendrei-Nagy Szabolcs</i>	Cross-média a nyomdaiparban	8
	drupa 2016 – Érintsd meg a jövőt!	12
<i>Michael Seidl</i>	Digitális kontra tradicionális	
	csomagolóanyag-nyomtatás	16
	A Metsä Board elnyerte a tekintélyes	
	iF Design Award kitüntetését	22
	Canon könyvpályázat	24
<i>Faludi Viktória</i>	Papírból értéket	26
	Alkossunk együtt!	30
<i>Prokai Piroska</i>	Frissdiplomások	32
<i>Pesti Sándor</i>	Flexószimpózium	34
<i>Faludi Viktória</i>	Nyomdász-újságíró találkozó Veszprémben	37
<i>Faludi Viktória</i>	Nyomatott csomagolás szimpózium	38
<i>Gyenes András</i>	Okostelefonnal a csomagolás védelméért	43
<i>Kiss Nóra</i>	Sokoldalú és innovatív	
	Kolbus világpremierek a 2016-os drupán	46
<i>Békésy Pál</i>	Szakszavaink honosítása	50
<i>V. Ecsedy Judit</i>	Az egri könyvnyomtatás kezdetei (1755)	52
<i>Bánfi Szilvia</i>	A debreceni városi nyomda	
	évszázadokat átölelő első korszaka	56
<i>Varga Bernadett</i>	Két kiegészítés a debreceni városi nyomda	
	18. századi rézmetszeteihez	62
<i>V. Ecsedy Judit</i>	A veszprémi nyomdászat kezdetei (1789)	64
<i>Vasné dr. Tóth Kornélia</i>	Ex libris-seregzelem	
	az Országos Széchényi Könyvtárban	66
<i>Gécs Béla</i>	Fuchs Zsigmond jeles szakíró munkássága	68
<i>Major Lajos</i>	La fête du graphisme	69
<i>Maczó Péter</i>	Monotípótól a multimédiáig	72

Kedves Olvasónk!

A 2016-os jubileumi esztendőt a Magyar Grafika vándorkiállításai-val tesszük még mozgalmasabbá. Eddig három helyszínen mutatuk be a hatvan év alatt megjelent borítóinkat, és a középfokú nyomdaipari szakképzés helyszínein érdekes prezentációkkal is igyekeztünk a szakmai közönség legifjabb képviselői számára hasznos, értékes tudást átadni. Egri és debreceni előadásainkon készült képek magukért beszélnek. Amikor látjuk az érdeklődést megcsillanni a hallgatóság szemében, újabb és újabb megerősítést ad, van utánpótlás, akinek át lehet adni majd a stafétát.

A szakmai érdeklődés, a szenvedélyes fejlődési vágy és elhivatottság olyan értékek, amik egy iparág sorsát el tudják dönteni. Jubileumi vándorkiállításunk sok helyszínének szervezése közben felpozícionáltuk a szakmai életet, az összefogást a jó ügy érdekében. Egymást inspirálva alakítottuk, fejlesztettük a programot. Rengeteg szakmai és morális segítséget kaptunk a nyomdaipar képviselőitől és beszállítóitól, amit ezúton is köszönünk a magunk és a résztvevők nevében!

Ebben az esztendőben a jubileumi kiállítások helyszíneit szakmatörténeti szempontból is a figyelem középpontjába állítjuk, így nemcsak a Magyar Grafika hat évtizedét, de több, nyomdaipar szempontjából jelentős régió nyomdász múltját is felelevenítjük.

Néhány héttel a drupa előtt már mindenki várja, hogy lehulljon a lepel az újdonságokról és bepillantást nyerhessünk a legfrissebb nyomdaipari fejlesztésekbe. Igazi áttekintést csak a vásár után tudunk kapni, de előzetesen már a PNYME szombathelyi flexószimpóziumán és a debreceni nyomtatott csomagolás szimpóziumán több világcég képviselője és hazai büszkeségünk is adott előzetes tájékoztatást a vásáron kiállításra kerülő újdonságokról.

Bizonyára sokan letöltötték már tablet vagy okostelefon készülékükre a drupa-alkalmazást, ami a vásárvárosban segít tájékozódni, cégnév, termékcsoport, kulcsszó szerinti kereséssel is. Aki még nem tette, a QR-kódot beolvasva pár kattintással telepítheti az alkalmazást.

Viszontlátásra a nyomdaipar világvásárán, a düsseldorfi drupán!

Tisztelettel:

Faludi Viktória
főszerkesztő

<https://goo.gl/z2nyt3>

<https://goo.gl/LVKpcj>

Jubileumi vándorkiállítás

Faludi Viktória

A Magyar Grafika 60 éves jubileumát ünneplő vándorkiállításunk első állomása Sárvár, Nádasdy Ferenc Múzeum. Nem csupán a PNYME flexószimpóziumához igazodva választottuk Sárvárt a vándorkiállítás első helyszínéül, hiszen a legelső, hazánkban nyomtatott magyar nyelvű könyvet itt nyomtatták a Nádasdy Tamás országbíró sárvár-újszigeti birtokközpontjában létesített Sylvester nyomdában. A február 25-től március 18-ig tartó kiállításunkat több mint kétszáz látogató tekintette meg. A tárlat a Magyar Grafika 1957-től napjainkig megjelent borítóit mutatja be egy grafikai időutazás keretében a múlt század közepétől máig. A kiállított borítógrafikákon túl a nyomdatechnológia műhelytitkaiba is bepillantást engedtünk. A borítókat ábrázoló plakátokkal együtt a vitrinekben kiállított különleges felületkezelésű borítók (hologramos fólia, dombornyomás, speciális fém-lakk, Fresnel-lencse) mellett megtekinthetők voltak a különleges nyomatok mellé az előállítás során használt klisék, dombornyomóformák, sőt ofszet nyomólemezeket és vágatlan íveket is láthatott az érdeklődő látogató a kész példányok mellett. A Magyar Grafika 60 évfolyamának borítóin nemcsak szaklapunk története, de a grafikai ipar fejlődése, változása is figyelemmel kísérhető a tipográfiától a nyomdatechnikáig. A kiállítás-

megnyitó résztvevőinek ajándékozott tiszteletpéldányok mellett több hasznos szakmai ajándék és egy nyomdai vonatkozású képekből álló klasszikus „memory” játékkal is kedveskedtünk. A vándorkiállítással nem pusztán kerek jubileumunkat ünnepeljük, célunk a szakmai élet felpezsdítésével az összefogás erősítése a régióban. Ebben már az előkészületek során remek partnereket találtunk, akiknek ezúton is köszönjük az együttműködést! Köszönet illeti a kiállítás pazar helyszínét biztosító Nádasdy Ferenc Múzeum igazgatóját, Takács Zoltán Bálintot és minden munkatársát, akik idejüket és fáradságukat nem kímélve segítettek a kiállítást berendezni; Kemecei Sándort, a Folkem Kft. ügyvezetőjét, aki a kiállítási vitrinekben bemutatott különleges nyomatok felületnemesítéséhez használt kliséket rendelkezésünkre bocsátotta, Szakál Jánost, az Sz-Variáns ügyvezető igazgatóját, aki szakmai stábjával a szinte lehetetlenből csodálatos dobozokat gyártott a „nyomdász memory” társasjátékunk számára. Orgován Katalin vezérigazgató és Tóth József termelési igazgató a Pátria Nyomdát képviselve sokat tett ügyünkért, a kiállításhoz rendelkezésünkre bocsátották a Magyar Grafika februári számának borítólemezeit, proofjait, jóváhagyott íveit, valamint a „nyomdász memory” társasjáték nyomtatási munkálatait a Pátria

Nyomda dolgozói kivitelezték. Köszönjük Homonnai Péternek, a Szily Kálmán Műszaki Szakközpiskola, Szakiskola és Kollégium igazgatójának és Prokai Piroskának, az Óbudai Egyetem műszaki tanárának, hogy a társasjátékunk összehordásához hallgatókat toboroztak, a szorgos kezű diákoknak és legfőképp a Stanctechnik kollégáinak a kötetzeti munkálatokat. Köszönjük Mattyasovszky Hedvignek, hogy a Metsä Group Board Magazinjával, kartonmintáival a vendégek számára készített csomagot gazdagította, Dúl Barbarának, hogy az Europapier Budapest ajándékaival kedveskedett vendégeinknek. Köszönjük a Canon Hungária képviselőjében Lakos László üzletágvezetőnek a plakátok kivitelezésében nyújtott támogatást. Köszönjük látogatóinknak és a helyi sajtó és televízió képviselőinek, hogy megtiszteltek bennünket a kiállítás megnyitón. Végül, de legfőképp Maczó Péternek, aki szépérezékével és kétkezi munkájával is hozzájárult sikerünkhöz.

Vándorkiállításunk második helyszíne Eger, az Egri Dobó István Vármúzeum által működtetett Zsinagóga Galéria. A kiállítás installálására rendkívül kevés idő állt rendelkezésünkre és fantasztikus összmunkával varázslatos eredményt produkált a technikus csapat, akik a kiállítás megrendezésében segédkeztek. Az ünnepélyes hangulatról nemcsak a helyszínt biztosító műzeumi stáb gondoskodott, hanem Herman István, a Heves Megyei Kereskedelmi és Iparkamara Kézműipari alelnöke, akinek szívhez szóló megnyitóbeszédéből kiviláglott nyomdász múltja, kötődése a szakmához és a Magyar Grafikához. Az esemény fényét emelte az IQ Képzési Központ diákjainak zenés műsora és profi moderátora. A megnyitóünnepségen Krekk Mária igazgatónő vezetésével az IQ Képzési Központ grafikai iparhoz kapcsolódó képzésben részt vevő mintegy száz diák is jelen volt. Számukra a március 21-én kezdődött, immár negyedik alkalommal megrendezésre került szakmai, tudományos és kulturális délutánon a Magyar Grafika szakmai előadással is gazdagíthatta a programot. Az előadást Szendrei-Nagy Szabolcs, mint a Magyar Grafika tiszteletbeli szerkesztőbizottsági tagja tartotta. Az előadó Cross-média a nyomdaiparban című cikke lapunk 8–10. oldalán szerkesztett formában is olvasható. Kiállításunk egri állomásán több száz érdeklődő láthatta a lapunk borítóiból álló kiállítást és a városi tévé stábjá is forgatott megnyitónkon. A HEOL tudósítása a következő QR-kódot leolvastva, illetve online változatunkban a linkre kattintva nézhető meg.

<http://goo.gl/Sk4CIR>

Faludi Viktória főszerkesztő és Herman József, a HMKIK alelnöke

Harmadik, egyben legnagyobb látogatottságnak örvendő kiállításunknak a debreceni Kölcsey Központ adott otthont. Ezúton is köszönjük a Főnix Rendezvényszervező Közhasznú Non-profit Kft. munkatársainak odaadó és segítőkész együttműködését. Nagy szerencsénk volt a helyszín és időpont kiválasztásában, mert a kiállítás első hetében három teltházas koncert is volt, aminek előcsarnokában látható kiállításunkat több ezren láthatták a szakmai közönség érdeklődése mellett. Mivel a középfokú szakmai képzés jelentős pillére Debrecen, így itt is készültünk a diákok számára szakmai előadással, amit a megnyitóra érkező felnőtt korú kollégák is élvezettel hallgattak. Így a debreceni megnyitónkon több mint száz résztvevővel ünnepelhettünk! A szakmai program másnap a nyomtatott csomagolás szimpóziummal folytatódott, a Debreceni SZC Szakképző Iskolája és Speciális Iskolája adott otthont az eseménynek, ahol több mint másfélszáz résztvevő volt jelen.

Debrecen már sokszor adott otthont szakmai rendezvénynek, sőt nemzetközi világtalálkozóknak is, de amiben ez az alkalom más, az a középfokú szakmai képzésben részt vevő oktatási intézmények, illetve az azokat képviselő intézményvezetők, tanárok szakoktatók összefogása, a helyi nyomdaipart képviselő cégek aktív

közreműködése és önzetlen segítsége és aktívítása. Ezúton szeretnénk köszönetet mondani a sikerhez nagyban hozzájáruló partnereinknek, szponzorainknak: György Gézának, az Alföldi Nyomda vezérigazgatójának a szakmai napok előkészítésében nyújtott segítségével és támogatásáért. A rendezvénysorozat kivitelezésében nyújtott támogatásért: Grafigram Stúdió – Maczó Péter, Képpont Kft. – Szűcs Mihály, Folkem Kft. – Kemecsi Sándor, Sz-Variáns Kft – Szakál János, Kartonpack Nyrt. – Tóth Gábor és Bagdi Ildikó, Center Print Nyomda Kft. – Szabó Sándor, Főnix Rendezvényszervező Nonprofit Szervezet – Tóth András, Typo-metszet Stúdió – Karlovits Éva, Óbudai Egyetem – dr. Horváth Csaba, Canon Hungária – Lakos László, Europapier Budapest Kft. – Dül Barbara, Szendrei-Nagy Szabolcs, Alföldi Nyomda – Pék Imre, Ricoh Hungary – Mühl Balázs, Metsa Group – Mattyasovszky Hedvig, Igepa Hungary – Rusin Tamara, Stancotechnik Kft. – Hermann Tibor, Pátria Nyomda Zrt. – Orgován Katalin, Print 2000 Kft. – Kovács

András, az Óbudai Egyetem hallgatói és a Szily Kálmán Szakközépiskola diákjai, Kós Károly Művészeti Szakközépiskola, Vargáné Szabadka Tünde vezetésével. És mindez az összefogás nem valósulhatott volna meg egy olyan remek gárda nélkül, mint a Kovácsné Győrfi Enikő és Sándorné Nagyváradai Nelli vezetésével működő Debreceni SZC Szakképző Iskolája!

Hajdú-Bihari Napló tudósítása:

<http://goo.gl/mEL6q6>

KIÁLLÍTÁSUNK KÖVETKEZŐ ÁLLOMÁSAI:

- ♦ Zirc, Reguly Antal Műemlékkönyvtár, április 28. – május 14.
- ♦ Budapest, Országos Széchényi Könyvtár 6. emeleti Ars Librorum kiállítótere, május 18. – június 6.
- ♦ Kecskemét, Bozsó Gyűjtemény, június 14.
- ♦ Veszprém, szeptember 16. péntek
- ♦ Békéscsaba, Szent-Györgyi Albert Szakiskola, december 2.

Cross-média a nyomdaiparban

GENERÁCIÓK, TRENDEK, TÖBBCSATORNÁS MARKETINGKOMMUNIKÁCIÓ

Szendrei-Nagy Szabolcs

Mindenekelőtt ejtsünk néhány szót a generációkról, illetve a generációváltások miatt bekövetkező társadalmi változásokról. A világnak időről időre az aktuálisan legfiatalabb generációval volt problémája. A Veteránok (1925–1945), akik megjárták a világháborúk poklát, előszeretettel forgatták szemüket, mikor a hippi baby boomer gyerekek (1946–1964) virágot tűztek a hajukba, trapéz nadrágba bújtak, és a Woodstockon akartak bulizni. Amikor az X generációsok (1965–1981) voltak gyerekek, szüleik attól rettegtek, hogy antiszociálissá és agyhalottá válnak a sok tévénezéstől, walkmanhallgatástól és képregényolvasástól. Most azt jóslják, hogy a millenniumi nemzedék az Y (1982–1995) és a Z (1996–2007) generáció tagjai miatt fog kihalni az emberiség, mivel képtelenek elszakadni az okostelefonjuktól, és a virtuális világban élnek. Az Alfákról (2008 után) pedig ne is beszéljünk, akik tablettel a kezükben nőnek fel, és attól a pillanattól kezdve, hogy elválták a köldökszínörjukat, online vannak. 2020-ra a munkaerőpiac fele, míg 2025-re 75%-a Y generációból fog állni. (Mindkét statisztika forrása: Millennials at work, PwC 2011, <http://bit.ly/PwCMillennials>)

„Minden, ami létezett a világon, amikor megszülettünk, az normális és hétköznapi és a világ működésének természetes része.

Minden, amit tizenöt és harmincöt éves korunk között találnak fel, az új, izgalmas és forradalmi, és talán karriert lehet csinálni belőle.

Minden, amit harmincöt éves korunk után fedeznek fel, az a dolgok természetes rendje ellen való.”

(Douglas Adams – A kétség lazaca)

Évtizedek óta egyre kevesebb gyerek születik, ugyanakkor az idősek tábora egyre népesebb. Az egyetlen korosztály, akinek a számában növekedést fedezhetünk fel nem más, mint az 50 és 80 fölöttiek csoportja. Szép lassan „ősz halántékú társadalommá” válunk. A tehetségek harcának korszaka véget ér, és a tehetségekért folyta-

tott harccá alakul át. A lényeg a lényeg, tudott, hogy meglehetősen menő mostanában (is) pocskondiázni a feltörekvő generációkat a médiában, de higgyük el, korántsem annyira borzasztók. Amit „követelnek”, az nem csak maguk miatt van, hanem mindannyiunkért. Mindenkiért, aki nap mint nap felkel, és elmegy dolgozni. Olyan munkahelyet szeretne, ami inspiráló, izgalmas és értelmes munkavégzésre ad lehetőséget – generációtól függetlenül.

Bővebben a témáról: <http://goo.gl/MxqDF8>

Haladóknak: <http://goo.gl/FjDYsK>

A közösségi média előtti korban – noha talán már alig emlékszünk rá, – volt idő, amikor nélküle is vidáman teltek napjaink és persze ma is vannak szkeptikusok a témával kapcsolatban, nos tele volt jellemzően papír alapú nyomtatott termékkel az életünk, az írásztalunk, a lakásunk, sőt a táskánk, még a pénztárcánk is. Manapság, hogy csak néhányat említsek, az Ins-

Szendrei-Nagy Szabolcs debreceni előadásán

tagram a családi fotók helyett, a Twitter az asztalunkra ragasztott post-it-ok helyett, a Facebook és a LinkedIn a névjegykártyák helyett, a Skype a vezetékes telefon helyett, a Pinterest a falra kitűzött érdeklődési körünkkel kapcsolatos képek helyett egy-egy okostelefonon is elérhető alkalmazás formájában gyűrjük be az életünkbe, közvetlenül vagy más generációkon keresztül közvetett formában. Annak ellenére, hogy a nyomtatást már Gutenberg óta temetjük és a digitalizáció korában, a nyomtatási volumenek korábbi dinamikus növekedése után stagnálnak vagy enyhe csökkenést mutatnak, mégis az EURES 2014-es adatai szerint Európában TOP 9-ik helyen van az Üzemi és gyári gépkezelői szakma, amibe a nyomtatással kapcsolatos szakemberek is beletartoznak, míg TOP 10-ik az Információ és kommunikáció-technológiai szakemberek a legkeresettebb szakmák listáján. Úgy fest, hogy noha Gutenberg sohasem volt üzletileg sikeres a nyomdaiparral, sőt kétszer csődbe is ment, az ő nevével elhíresült szakma, más szakmákkal ellentétben, 500 évet túlélve sem halt meg, sőt folyamatos átalakulásának köszönhetően kézzelfoghatósága, lebilincselő hatása, hatásossága, zöld üzenete és sokoldalúsága miatt sohasem volt ennyire élő.

NEMZETKÖZI TRENDK

- ♦ Az összvolumen folyamatosan csökken, ahogyan a kommunikáció digitalizálódik.
- ♦ Ahogy a példányszámok csökkennek, az új digitális technológiák teret nyernek az ofszettel szemben.
- ♦ A digitális nyomtatóművek legyenek tónervagy inkjetalapúak, s dinamikusan alkalmazkodnak a rugalmas elvárásokhoz.

Mint ahogy a konkurencia sem iparágon belülről érkezett, célszerű a megoldást is iparágon kívül keresni!

TÓNER ÉS INKJET NYOMAT-SZÁMOK NÖVEKEDÉSE

A tónervalapú nyomtatás jelenleg a nagyobb terület.

- ♦ Az inkjet 2019-re átveszi a vezetést.
- ♦ Az ofszet nyomatszám folyamatosan csökken, ahogyan a digitális technológiák teret nyernek.

Annak ellenére, hogy volumenét tekintve 1–40 az arány, értékben ez a különbség már csak 1–10-hez közelít, mivel a változó adattartalmú és kis példányszámú nyomatok közel négyszer annyiért értékesíthetők, mint a statikusok.

„100 lojális ügyfelet szeretnék, mintsem 10 000 követőt a közösségi médiában” – hangzik a mém.

A cross-média alkalmazása optimális lehetőséget kínál az új bevételi lehetőségek feltárására bármilyen méretű nyomda számára. Miért? Tíz éve, ha érkezett egy e-mail, kitörő lelkesedéssel hordoztuk körbe kinyomtatva, és alig látottunk ki a levélkupacok alól. Mára már több száz e-mail érkezik, nagy része spam, míg jön egy-egy postai levél. Míg a klasszikus nyomtatási technológiák volumenei hanyatlanak és terjed a digitális nyomtatás, a cross-média évről évre szokatlanul magas, 20%-os növekedést produkál. A nyomtatás működik, a többszornás marketingkampányokban 94%-ban vannak jelen a nyomtatott anyagok. Ezt az újfajta kommunikációt a megrendelők 68%-a igényli, míg a szolgáltatók mindössze 20%-a kínálja. A marketingbeszerzők 85%-a csatornákon átívelő kampányban gondolkodik, aminek 38%-uk szerint személyre szabottnak, míg 71%-uk szerint mérhetőnek kell lennie, és 55%-uk kérdezni fog szolgáltatójától azzal kapcsolatban, hogyan lehetne a legjobban egy ilyen kampányt lebonyolítani. A változatos csatornákon folytatott kommunikáció használatával 24%-ban növekszik a válaszadási arány, 21%-kal több visszatérő megrendelést eredményez és 19%-kal növeli a megrendelések értékét. A magas szinten testreszabott DM-levelek a 2%-os szokásos válaszadási arány helyett 6,5%-os, azaz több mint háromszoros eredményt hoznak. Minden kis- és középvállalatnak és természetesen a nagyoknak is vannak adataik a megrendelőikről/célközönségükről, amiben ezáltal óriási

kiaknázható lehetőségek rejlnek. Ha a nyomtatáson túl e-mailt, mobil marketinget és egyedi érkeztető oldalakat is használunk, 45%-kal magasabb lehet az elért eredmény. (InfoTrends)

ALKALMAZÁSI TERÜLETEK A TELJESSÉG IGÉNYE NÉLKÜL

- ◆ Direktmarketing: nyomtatott levelek, e-mail kampányok, személyre szabott URL-ek, SMS-ek.
- ◆ Web: vállalati vebhelyek, mikro-webhelyek, mobilos weboldalak.
- ◆ Ügyfélhűség: hírlevelek, visszajelzések, felmérések, üdvözlések.
- ◆ Értékesítéstámogatás: potenciális ügyfél- (lead-) kezelés, automatizált értékesítési folyamatok.
- ◆ Piacelemzés: válaszkövetés, szegmensek meghatározása, felhasználói viselkedés.
- ◆ Eseménymarketing: meghívási kampányok, látogatókezelés.

JÖJJÖN A HÉT JÓ HÍR A VÉGÉRE

1. Az árháborúnak vége, az adatközpontú meg személyesített nyomtatásnak hála.
2. A nyomtatás egyre értékesebbé válik, az adatoknak hála, szegmentált üzenetekkel sávosan megkülönböztethetőek a különféle potenciált hozó ügyfélkörök.
3. Többet számlázhat az összetett szolgáltatásnak köszönhető hozzáadott érték miatt.
4. Az ügyfélhűség biztosított, az adatoknak hála, mindkét fél számára elköteleződéssel jár ez a fajta üzleti kapcsolat.
5. A marketingautomatizálók képtelenek nyomtatni, ebből következően hajlandóak lesznek fizetni a segítségért.
6. A Facebook nem versenytárs, mivel bárki használhatja, már korántsem megkülönböztető tényező a nyomtatással ellentétben.
7. A nyomtatás feljebb kerül az értékláncban, mivel a cross-média kampányok leghatásosabb eleme maga a nyomtatott anyag.

Sikertörténet: Royal Canin

„Rendkívül értékes információkhoz jutottunk a vásárlókról. Ezek segítségével jobban tudunk majd kommunikálni velük a jövőben, és még jobban személyre szabhatjuk a promóciós leveleket. Egy ilyen dolog a saját súlyát éri meg aranyban!”
Anthony Bloom Cederhoeke, a Royal Canin marketing-igazgatója

- ◆ Egy rövid kedvcsináló film:
https://youtu.be/yd_eEcyqGpg

- ◆ Haladóknak még egy film:
<https://youtu.be/ktgN6M035WQ>
- ◆ Íme, egy ingyenesen letölthető, igény szerint kinyomatható e-book mindazoknak, aki tovább szeretnének lépni a témában:
<http://goo.gl/WEH0Y5>

A BOBST várja a magyar szakemberek látogatását a DRUPA kiállítás 10. csarnok/A60 standján.

Kérjük látogasson el a www.bobst.com/leading-innovation honlapjára, és regisztráljon: <https://registration.bobst.com/>

drupa 2016 – Érintsd meg a jövőt!

A PRINT 4.0 MEGATRENDJE – GÉPEK ÉS RENDSZEREK
ÖSSZEKAPCSOLÁSA DIGITÁLIS HÁLÓZATBA

Fordította: Vida Gellért

A nyomtatási és cross-média-megoldások vezető nemzetközi szakvására új stratégiai fókuszszal indít, tizenegy napra kiterjedő jobb időbeosztással, új arculattal és nagyobb, hároméves gyakorisággal. „Érintsd meg a jövőt!” mottójával a középpontba helyezi az ágazat innovációs képességét, és bemutatkozási lehetőséget kínál a jövő technológiai számára. A középpontban elsősorban az olyan jövőgenerációs és kiemelt témák vannak, mint a nyomtatás, a csomagolóeszközök előállítás, a többcsatornás megoldások, a 3D-nyomtatás, a funkcionális nyomtatás vagy a zöld nyomtatás.

„Ezzel a stratégiai újrarendeléssel és a jövőbeli és kiemelt témákra való összpontosítással nyilvánvalóan jó úton járunk. Mert az ágazat nemzetközi beszállítóinak a reagálása nagyon kedvező volt – ami nem magától értetődő, tekintettel a nehéz piaci környezetre,” fejt ki Werner M. Dornscheidt, a Messe Düsseldorf GmbH (*Düsseldorfi Vásár Kft.*) elnök-vezérigazgatója.

Mintegy 1650 kiállító több mint 50 országból fogja hatásosan bizonyítani szektorának sokoldalúságát és innovációs képességét 2016. május 31. és június 10. között mind a 19 düsseldorfi kiállítócsarnokban. „Nemzetközi globális szereplők és piacvezetők mutatják meg magukat az egész világról érkező reményteljes újoncok és innovatív csapatok mellett. Képviselve lesz a nyomtatás és a cross-média teljes spektruma ki-

állított tárgyakban és témákban. Az egész ágazat ilyen átfogó, 360°-os nézetét a drupán kívül senki sem nyújtja,” hangsúlyozza Dornscheidt.

A drupa 2016 megatrendje a Print 4.0 lesz, amint azt Claus Bolza-Schünemann, a drupa-bizottság elnöke és a Koenig & Bauer AG igazgatótanácsának elnöke elmagyarázza. „A Print 4.0 lehetővé teszi a digitális nyomtatással történő, egyénekre és testre szabást. Tekintettel a magas minőségű csomagolásokra és az ipari és funkcionális nyomtatás megoldásainak gyorsan diverzifikálódó sorára, a gépeknek és rendszereknek digitális hálózatba való összekapcsolása a hatékonyság és versenyképesség garanciáját kínálja. A Print 4.0 a drupa 2016 megatrendje. Ez már ebben a korai szakaszban is nagyon világos.”

HOZZÁADOTT ÉRTÉK: TECHNIKAI KÍSÉRŐ RENDEZVÉNYEK

A technikai kísérő rendezvények programja – közöttük a drupa innovációs park, a drupa cube (*kocka*) és a PEPSO (Printed Electronics Products and Solutions = *nyomtatott elektronikai termékek és megoldások*), 3D fab + print és „touchpoint packaging” márkák – jelentős értéknövelést jelent, ami a látogatók célcsoportjai számára valódi hozzáadott előnyt kínál.

A drupa 2016 egyik legfontosabb kiemelt témája a csomagolóeszközök gyártása. A jelenlegi

előrejelzések szerint a csomagolási piac 2018-ra 985 milliárd USA-dollárral fog növekedni. Egy „touchpoint packaging” (a csomagolás érintkezési/kapcsolati pontja) nevű speciális kiállítás, amelyen mintegy 20 kiállító fog részt venni, tükrözi ennek a piacnak a jelentőségét. Ezt a 12-es csarnokban (B53-as standon) található fórumot a european packaging design association-nal

(epda, európai csomagolástervezési szövetség) szoros együttműködésben terveztük és szerveztük meg, amely a márka- és csomagolási ügynökségek vezető szövetsége. Hogy még jobban ki tudjuk elégíteni a különböző felhasználói ágazatok speciális igényeit, a „touchpoint packaging”-et négy „future lab”-re (jövőlaborra) osztottuk fel, ezek a „food & beverage”, „non-food”, „pharma” and „cosmetics” (étel & ital, nem étel, gyógyszer és kozmetikumok).

Másik kiemelt témája a drupa 2016-nak a 3D-nyomatás. „Nem szabad alulbecsülni ezeket az additív gyártástechnológiáknak a jelentőségét bármely vertikális piac számára. Különösen nagy lehetőségeket kínál a gépgyártók, felhasználók, de a nyomtatási szolgáltatók számára is a gépalkatrészüzlet, de a csomagolástervezés is,” mondja Sabine Geldermann, a drupa igazgatója. A 7A csarnok C41-es standján levő 3D fab + print kapcsolati pont (touchpoint) tükrözi ezt a spektrumot. Ezen a speciális kiállításon láthatók a legújabb technikai fejlemények, valamint jövőképek és a legjobb gyakorlat izgalmas példái is. Itt találkozhatnak egy beszélgetésre a technológia beszállítói és felhasználói, kiállítók és látogatók, a jövőbe tekintők és a gyakorlat emberei valamennyien, és előbbre vihetik ezt az izgalmas témát.

Másik fő jövőtémája a drupa 2016-nak a funkcionális nyomtatás. Szerke a földgolyón számos

példája létezik a nyomtatott elektronika alkalmazásának. Érintésérzékelők bútorok felületén, Bluetooth-hangszórókpapírból vagy vezeték nélküli festékek már nem csupán a tudományos fantáziájában léteznek, hála az innovatív nyomtatási technológiáknak. A drupa 2016 nem egy, hanem több pontban is foglalkozik ezzel a kiemelt témával:

PEPSO márkanévvel több kiállítónak lesz standja a nyomtatott elektronikai termékek és megoldások témájában.

Az OE-A (Organic Electronics Association = szerves elektronikai szövetség) tagjai a témával a „dip”-ben foglalkoznak (7.0-ás csarnok).

Az ESMA, a szitanyomó, digitális és flexónyomatási technológiák európai szövetsége ennek a kérdésnek egy programot szentel a 6-os csarnok C02-es standján és a 3-as csarnok A70-es standján.

És végezetül a német gép- és berendezésgyártók szövetsége, a VDMA (7-es csarnok, B13-as stand) szintén egy sor tevékenységet szentel az „Ipari nyomtatás bemutatása” témának.

Az impulzust generáló innovációk és üzleti esettanulmányok folyamatvezérelt nyomtatási és kiadói megoldások számára a drupa innovációs parkjában a középpontban vannak, ahol fiatal és kezdő vállalkozások, de globális szereplők is úttörő megoldásokat mutatnak be. A látogatók számára az úgynevezett „dip”-nek a 7-es csarnokban az a nehezen felülmúlható előnye van, hogy könnyen bejárható területen vizsgálhatnak meg trendteremtő innovációkat, megoldásokat és üzleti esettanulmányokat. A „dip energy lounge” társalgóban prezentációk, előadások és interjúk egészítik ki a mintegy 130 kiállító által bemutatottakat.

A drupa cube (kocka) új megközelítést választott, „Entertaining, Educating, Engaging” (szórakoztatni, nevelni, elkötelezni) címmel. Ennek a

Digitális kontra tradicionális csomagolóanyag-nyomtatás

Michael Seidl

Miközben a digitális nyomtatás sikeresen teret nyert a nyomdaipar hagyományos területein, addig a csomagolóiparban lassabban terjedt el, kivéve a címkenyomtatási piacot, amelyik viszonylag korán befogadta a digitális technológiát.

Michael Seidl több közép- és kelet-európai szakmai kiadvány kiadója és főszerkesztője. Ilyen például a Print & Publishing és a Packaging and Visual Communication. Különösen jó kapcsolatokat ápol a nyomda- és médiaipar képviselőivel. Azon túl, hogy neves kiadó, szakújságíró, előadó és több szakmai díj szervezője, egyben számos szervezetnek is tagja. Az IMA – International Media Alliance – Európa alapítójaként, amely Ázsia, Ausztrália és Európa médiáit tömöríti egy szövetségbe, fontos lépéseket tett a globális elismertség megszerzéséért.

Ennek több oka van: nem álltak rendelkezésre megfelelő digitális rendszerek; a csomagolási ipar elvárásai teljesen mások, mint a hagyományos nyomdaiparé; és a kissé konzervatív csomagolóipar szereplőinek több időbe teltt befogadniuk a digitális jövőt, mint a kereskedelmi nyomtatásban dolgozó kollégáiknak. Most viszont megfordulni látszik a folyamat. Egyre több gyártó és fogyasztó ismeri fel a digitális csomagolás-nyomtatás előnyeit, és alkalmazza az eljárást. Kétségtelen, hogy az áttörésben komoly szerepe volt a Coca-Cola legendás Share-a-Coke kampányának. Csupán néhány hónappal a Coke innovatív megoldását követően, amelyben neveket írtak a kólás dobozokra, a Ferrero is ugyanezt tette a változó feliratú Nutella-címkékkel.

EGYRE NÖVEKVŐ PIAC

A legfrissebb előrejelzések szerint a globális nyomdai piac volumene 2020-ig el fogja érni a 420 milliárd eurót. A jelenlegi szint a volumen drasztikus hanyatlását követően állt be, ami-

kor a 2008-as 438 milliárd euróról 2010-re 407 milliárd euróra csökkent. A globális nyomtatási piacon belül a csomagolásnyomtatás az egyetlen terület, amelyik szignifikánsan, évi 3,3%-os mértékben fog növekedni, és piaci részesedése 2020-ra 141 milliárd euró lesz. Ez magában foglalja a hajtogatott dobozokat, a címkéket és a flexibilis csomagolásokat. Ami a különleges nyomtatási eljárásokat illeti, a flexónyomtatás várható növekedése 2,6%, a digitális nyomtatásé pedig 8% lesz. Ma még csak a csomagolások 7%-át nyomtatják digitálisan, de az előrejelzések a részesedés gyors növekedését prognosztizálják. A csomagolóanyag-gyártók számára a digitális nyomtatás az analóg nyomtatás logikus kiegészítése, amely egyben új alkalmazások kifejlesztését is lehetővé teszi. De erről majd később.

Érdeemes megemlíteni azt is, hogy a The Future of Package Printing to 2019 by Vlad Savinov, Smithers Pira 2014 jelentés a digitális nyomtatás évi 7%-os növekedésével számol. A csomagolásnyomtatáson belül ez a leggyorsabb növekedési ráta, ami 2019-re várhatóan eléri a 19 milliárd USA-dollárt.

CSOMAGOLÁSI TRENDEK

Lényegesen nagyobb lett a fogyasztói választék, és a márkák a piaci részesedés bővítésének érdekében mindent megtesznek azért, hogy megkülönböztessék magukat a versenytársaiktól. A csomagolás egyre fontosabb szerepet játszik a fogyasztók meggyőzésében az árupolc előtt, amikor is a vásárlás elhatározására kerül a sor. A csomagolás egyre inkább befolyásolja a fogyasztókat, és minden érzékükre hat. Marte ezt így magyarázza: „A kisebb csomagolási egységek iránti növekvő igény, az egyre szigorúbb csomagolásbiztonsági előírások és a virágzó internetes kereskedelem a következő néhány évre gondoskodik a csomagolási piac erősödéséről. Ezért aztán egyre fontosabb, hogy a csomagolás környezetkímélő és újrahasznosítható legyen, de legalább ilyen

fontos a csomagolás magas nyomtatminősége és az, hogy képes legyen integrálódni az internetes dolgok világába olyan jellemzőkkel, mint például a QR-kódok, a személyre szabás és hasonlók.”

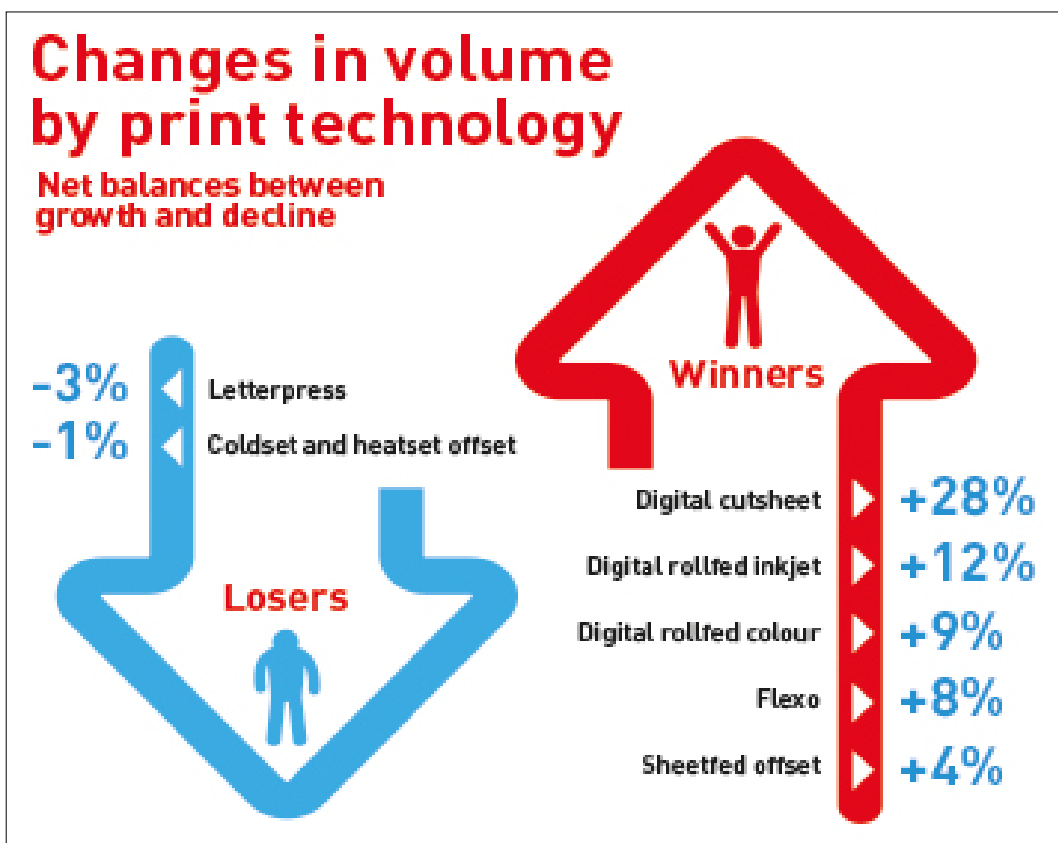
Továbbra is az integráció és a konszolidáció jellemzi a csomagolási piacot. Folyamatosan napirenden van a túltelítettség és az ebből származó árháború. A teljes szektor fejlődését a fogyasztói viselkedés határozza meg. A vásárlási elhatározást gyakran a point of sale komplex színvilága garafikai megjelenése váltja ki. Ezért a szembeötlő csomagolás érdekében a csomagolóanyag-gyártóknak magas szinten kell gondoskodniuk a hozzáadott értékekről. *Eduard Fischer, Managing Director, Schwarzach.*

EURÓPAI KILÁTÁSOK

Tovább folytatódik az európai csomagolási piac bővülése, köszönhetően a népesség növekedésének, és a gyártók az összes létező nyomtatá-

si technológiát alkalmazzák. „A legfontosabb piaci tendenciák alapján úgy látjuk, hogy egyre több a polcon az áru, és külön mikro-szegmentációk szólítják meg az eltérő vásárlói korcsoportokat”, közli Francois Martin, a HP Marketing Graphic Business Solutions globális szervezeti vezetője. „Ennek következtében az évek során kétszámjegyű növekedést sikerült elérnünk a digitálisan kinyomtatott oldalak vonatkozásában.”

A csomagolási piac – beleértve a kapcsolódó digitális nyomtatási megoldásokat is – alapvetően négy szegmensre osztható: címkék, flexibilis csomagolások, hajtogatott- és hullámkarton dobozok. Mindegyik területnek megvan a saját dinamikája és jellemzője. Elsőként a címkepiac ismerte fel a digitális nyomtatás előnyeit. A többi piac most lépett erre az útra, bár nem ugyanolyan sebességgel és nem azonos módon. A címkepiac a digitális nyomtatás bevezetését tekintve 10-12 éves kezdeti előnnyel rendelkezik a hullámkartonnal szemben.

A DIGITÁLIS CSOMAGOLÁS- NYOMTATÁS ELŐNYEI

A média mai szétföredettségére miatt a fogyasztókat folyamatosan olyan hírekkel és információkkal bombázzák, amelyeket természetesen gyakran figyelmen kívül hagynak. Kétségtelen, hogy a csomagolás az egyik utolsó médiacsatorna, amelyik még magára irányíthatja a fogyasztók figyelmét. De ahhoz, hogy ezt elérje, a polcon levő termékek feltűnőnek kell lennie, és ehhez a márkatulajdonosoknak mindennél gyorsabb termékciklussal és a sokkal odaillőbb csomagolással kell hozzájárulniuk, ami elősegíti a kisebb tétel nagyságokat, a rövidebb gyártási időt, és megkívánja a digitális nyomtatási technológiák alkalmazását.

Ugyancsak ösztönzi a digitális nyomtatás iránti érdeklődést a demográfiai fejlődés, beleértve az egyszemélyes háztartások számának növekedését, amelyeknek vásárlói szokásai a megvásárolt mennyiségek és a vásárlási pénzeszég tekintetében jelentősen eltérnek a nagyobb családokétól. Ráadásul teljesen mások az ötven év feletti generációnak a csomagolásokkal szemben támasztott igényei is. Ezek a fogyasztók sokkal érzékenyebben reagálnak a költségekre és a környezetvédelmi, illetve kényelmi szempontokra. Mindez a csomagolóanyag-gyártók számára a kisebb megrendelések számának növekedését jelenti. Lerövidülnek az átfutási idők, és ennek következtében sokkal bonyolultabbá válik a gyártástervezés.

„A digitális nyomtatás segítségével a cégek könnyebben válaszolni tudnak ezekre új kihívásokra, és az analóg eljárásokhoz képest jobban optimalizálni tudják a termelést,”
Francois Martin, Marketing Graphic Business Solutions, HP.

Stephan Ratt, az ausztriai Rat Pack vezérigazgatója azonos véleményen van. „Jelenleg a minimális rendelési mennyiségek kismértékű növekedését tapasztaljuk a nem élelmiszer célú szektorban”, állítja. Ez azzal jár, hogy több cég száll harcba digitális nyomógépek alkalmazásával.

A DIGITÁLIS CÍMKÉK VILÁGA

A HP már több mint 1000 digitális nyomógépet telepített a piacon, és úgy véli, hogy a digitális

nyomtatás vált a fő irányzattá. A Xeikon már 300-nál több rendszert állított fel, és megrendeléseinek több mint 50 százaléka a csomagolóiparból érkezett. A Gallus céggel karöltve olyan tradicionális cégek is ráléptek a digitális ösvényre, mint a Heidelberg, amely a 2015-ös Label-expo óta mindenhol jelen van a Gallus DCS 340-nel. Ez a Heidelberggel és a Fujifilmmel közösen kifejlesztett feldolgozó rendszer a legújabb generációs nyomtatófejekkel van felszerelve, és olyan minőségben nyomtat, amire korábban csak az ofszetnyomtatás volt képes. A high-end UV inket minőséget az 1200 dpi natív felbontás teszi lehetővé percenként 50 méteres nyomtatási sebességgel. A gép a digitális nyomtatás rugalmasságát és hatékonyságát egyesíti a flexónyomtatás sebességével. A kiváló nyomtatásmínőségen túl a rendszer abból a szempontból is egyedülálló, hogy integrált finishing modullal rendelkezik. A Gallus DCS 340 digitálisan nyomtat tekercsről tekercsre, és stancolja a címkét egy menetben. A franciaországi Autajon cég vásárolta meg és tesztelte az első gépet, és azóta további hármat megrendelt.

A címkényomató műhelyek egyre inkább felismerik, hogy a digitális nyomtatás logikusan egészíti ki a nagy példányszámú flexó- és ofszetnyomtatást. A dizájnt is gyorsan meg lehet változtatni. Ez már olyan, mintha a címketervezés átfordulna divattervezésbe. Ennek eredményeként vált stílusikonná néhány borospalack. És már láthatáron van a következő digitális áradat: a flexibilis csomagolások, hajtogatott dobozok és hullámkarton-dobozok is meglovagolják ezt a hullámot.

FLEXIBILIS CSOMAGOLÁSOK

Jelentős a flexibilis csomagolások piaca is, amely a következő öt évben is a digitális fejlődés útján fog haladni, bár ez a társadalmi változásoktól is függhet (elsősorban a külső mobilitás következtében). Az emberek útközben esznek és isznak (nomád mobilitás). Folyamatosan emelkedik a flexibilis csomagolások népszerűsége, és egyre inkább felváltja a merev csomagolásokat. Különösen az élelmiszerszektorban könnyű kezelni a flexibilis csomagolóanyagokat, és ezek a kevesebb hulladékkal és kisebb szén-dioxid-lábnyommal kapcsolatos jelenlegi elvárásoknak is megfelelnek, de nem szabad elfeledkezni a kényelmi szempontokról sem.

A digitális nyomtatás megadja a lehetőséget arra, hogy flexibilis csomagolóanyag gyártók megnövelhessék a bevételeiket. A képlet egyszerű: jó minőségű, digitálisan előállított és időben szállított csomagolás. Ez az, amiért egyre nagyobb teret nyer ez a technológia. Jó példa erre a HP Indigo 2000 is, amely piacra lépésével egyértelmű irányt mutatott a csomagolóipar számára.

A svájci O. KG volt a világon az első cég, amelyik Indigo 20000 gépet állított üzembe. A vállalat flexibilis csomagok gyártására specializálódott flexó-, mélynyomó- és legújabban digitális nyomógépekkel. „A flexibilis csomagolóanyagok gyártásában egyre nagyobb szükség van a digitális nyomtatásra”, hangsúlyozza Martin Kleiner vezérigazgató. „A HP Indigo kvantumugrást hajtott végre a flexibilis csomagolóanyagok digitális nyomtatásában, és 736 milliméteres szélességével sok új lehetőséget tárt fel a flexibilis csomagolóanyag nyomtatás számára.” Az O. Kleiner KG a HP Indigo 20000-rel a kis példányszámok előállításának új lehetőségét kínálja ügyfelei számára. Jó példa erre minilekvár-csomagolások záró fóliája. Miközben az eperdzsem nagy mennyiségben készül, addig más ízek iránt, mint például a málna, kisebb a kereslet. Ezek záró fóliái a jövőben digitális nyomtatással készülnek. További alkalmazási lehetőség közé sorolhatók például a minta- vagy a személyre szabott csomagolások.

A KARTONDOBOZOK SZÍNES VILÁGA

A csomagolás világának ebben a szegmensében még viszonylag újnak számít a digitális nyomtatás, annak ellenére, hogy már számos kiváló alkalmazási példa létezik. A kartondobozipar olyan technológiát részesít előnyben, amely alkalmas a kis és differenciált példányszámok gyártására; a szokásos nagy példányszámok alatti vagy feletti nyomtatáshoz már más alkalmazás kell. A digitális kartondoboz-nyomtatás ma még az alkalmazások kezdeti szakaszában van, de már léteznek olyan felhasználók, akik a tendenciát felismerve kifejlesztették az első megoldásokat. Jó példa erre Peter Sommer, aki a német Elanders cégnél a Ritter Sport csokoládéval közensen egy lenyűgöző projektet agyalt ki. Olyan speciális weboldalt hozott létre, amelyen a fogyasztók személyre szabott csomagolással rendelhetik meg Ritter Sport csokoládéjukat. Ez kalandor akció volt, ami végül is azért térült meg, mert a vásárlók hajlandóak voltak lényegesen

magasabb árat fizetni ezekért a csokoládékért. A projekt elnyerte az írországi Mediaware tetszését is, és a Microsoft számára implementálta a csomagolási projektet. Azóta már több hasonló projekt is megvalósult, ugyanis a márkatulajdonosok fantáziát látnak a lehetőségben, a hozzáértő print-shopok pedig segítenek a kreatív ötletek megvalósításában.

HULLÁMKARTONBÓL KÉSZÜLT CSOMAGOLÁSOK

Mostanáig a cégek nemigen alkalmazták a digitális nyomtatási technológiát a hullámkartonokhoz, kivéve azokat, amelyek síkágvas rendszereket használnak (HP Scitex, Durst, Mimaki, swissQprint...). Ez viszont leginkább annak a ténynek köszönhető, hogy eddig még nem túl sok olyan rendszer létezett, amelyik alkalmas lett volna hullámkarton nyomtatására. Ezen viszonylag gyorsan változtatni fog néhány gyártó, mint például a Bobst vagy a HP/KBA közös vállalkozása, amelyek kiállítóként vesznek részt a drupa 2016 kiállításon.

Az ipar nagy játékosai tisztán látják, hogy milyen előnyökkel jár az, ha gyorsan reagálnak a piac igényeire, és ezzel magasabb szintű szolgáltatást nyújthatnak. A digitális technológia alkalmazása a munkafolyamatok optimalizálásához és a munkaterület megújításához is hozzájárulhat, követve a megfelelő munkához megfelelő technológia elvet.

AZ ELŐNYOMTATÁS DIGITÁLIS KOLOSSZUSAI

Közel kétéves fejlesztést követően 2015 novemberében a HP és a KBA a látogatók egy csoportjának bemutatta Würzburgban a világ első HP PageWide Web Press T1100S nyomógépét. A hatalmas méretű, tintasugaras, 2,8 méter pályaszélességű rotációs gép új lehetőségeket nyit meg a hullámkarton felső fedőrétegének digitális előnyomtatására. A géppel minden korábrinál gazdaságosabban és rugalmasabban lehet gyártani különböző méretű és példányszámú hullámkarton csomagolásokat. „A feldolgozóknak és ügyfeleknek megfelelően hatékony csomagolásokat kell kifejlesztelniük, miközben csökkennek a költségeket,” magyarázza Eric Wiesner, a HP Web Press divíziójának vezérigazgatója. A HP és KBA közös szaktudása alapján sikerült létre-

hozni a világ legtermelékenyebb tekercsnyomatató gépét a hullámkartongyártó ipar számára. „A HP PageWide Web Press T1100S lehetővé teszi a high-end szektor feldolgozói számára, hogy az előnyomatás és a digitális eljárás egy gépen belüli kombinációjával kínálhassanak bővített szolgáltatásokat.”

Elsőként a DS Smith Packaging vásárolta meg a HP T1100S gépet. A cég számára azért volt izgalmas a gép, mert a hagyományos analóg nyomtatási eljárásokkal szemben ez a rendszer jóval nagyobb termelékenységet és rugalmasságot tesz lehetővé, különösen a kis- és közepes példányszámoknál. Az óránkénti 30 000 négyzetméter nyomtatott felületnél is nagyobb termelékenységének köszönhetően a gépet még nagy példányszámokhoz is költséghatékonyan lehet használni. A britek nagyon komolyan veszik a projektet, hiszen már egy éve kísérleteznek a kifejezetten erre a célra megvásárolt T400-as rendszerrel.

Hasonlóan aktuális példát mutat be a hullámkarton piacon a Bobst. A legutóbbi, 2012-es drupán Jean-Pascal Bobst CEO bejelentette, hogy cége kifejlesztett egy digitális nyomtatórendszert. A projekt, amit eddig titkos homály takart, alig három év elteltével már béta tesztüzemben működik a svájci Model és a németországi Schumacher cégnél. Ez a nyomtatott csomagolásokra és displaygyártásra konstruált megoldás a Kodak Stream Inkjet eljárást alkalmazza, és nemcsak intenzív színvisszaadásával és legnagyobb nyomtatási felbontásával, hanem az élelmiszer-kompatibilis nyomdafestékével is kiemelkedik a sorból.

A síkgyas nyomógép natúr és mázolt hullámkartonok négyzsinés nyomtatására alkalmas, és nagy sebesség mellett képes előállítani akár nagy-, akár kispéldányszámú csomagolásokat és displayket. Kétszáz méteres percnkénti sebességével kiváló minőségben nyomtatja meg a maximálisan 1,3 × 2,1 méter méretű íveket.

KÜLÖNLEGES ALKALMAZÁSOK

Napjainkban már nem csupán a fent említett területekre korlátozódik a digitális nyomtatás. Ez a cikk nem terjed ki a címkékre és a kódokra, mivel ezek most kívül esnek a vizsgált területen. Azonban létezik néhány olyan különleges alkalmazás, amelyik megmutatja, hogy milyen sokoldalú és kreatív lehet a digitális nyomtatás a gyakorlati alkalmazásokban. Íme, két példa:

- ◆ A németországi start-up cég a mymuesli heidelbergi telephelyén nemrég telepített egy Heidelberg Jetmaster Dimension gépet müzlicsomagolások testre szabott nyomtatásához. Ez azt jelenti az ön számára, hogy saját maga megtervezheti kedvenc müzlijének dobozát képpel és szöveggel együtt. A Jetmaster Dimension gépet a mymüslis speciális igényeinek megfelelően módosították és állították fel a cég heidelbergi printshopjában. Ez az első ilyen típusú gép, amit a Heidelberg közvetlenül egy kiskereskedelmi egységben telepített.
- ◆ A KHS töltőgépgyártó cég a Xaaral együttműködve olyan projektet választott meg, amivel a belgiumi Martens Brouwerij sörgyárban közvetlenül a PET-palackra nyomtatnak. A digitális direkt nyomtató rendszer Xaar 1002 GS6 nyomtatófejeket használ, amelyekkel 360 dpi felbontást lehet elérni, és a nyomtatás alacsony migrációjú LED festékkel történik négy + fehér színben. Ez azt jelenti, hogy óránként 12 000 palackot lehet közvetlenül megnyomtatni. „Ez a rendszer lehetővé teszi számunkra, hogy a grafikát a korábbi több hét helyett most már percek alatt meg tudjuk változtatni, erősíti meg Phil Johnson az NMP részéről. Az NMP a KHS leányvállalata, amely a rendszert kifejlesztette.

„A digitális eljárások alkalmazása biztosítja a csomagolóipar számára azt a képességet, hogy részesei lehessenek a mikromarketing trendnek. Erőteljes marketingeszközt jelent az a lehetőség, hogy menet közben új dizájnnal lássuk el a palackokat. Lehetővé teszi, hogy a márkák ügyfélorientált szempontok alapján egy adott helyre és személyre szabják a termékeiket,”
Phil Johnson, Managing Director, NMP.

ELŐRETEKINTVE A DRUPÁRA

A drupa 2016 látogatói minden bizonnyal számos olyan megoldást látnak majd, amelyek a digitális technológiáknak a csomagolóipari alkalmazását mutatják be. Ilyen megoldás Benny Landa nanotechnológiája is, amely ez alkalommal a csomagolásgyártás teljes rendszerét vonultatja fel. Ez lenyűgöző terület, amely az összes hasonló fejlesztést ösztönözheti. És a legfontosabb, hogy a piac növekszik. Ez biztató hír az ipar számára.

További információ: www.drupa.com
Kövessen minket a közösségi médiákban!

A Metsä Board elnyerte a tekintélyes iF Design Award kitüntetést

A fogyasztói termékek csomagolása kategóriában a Victorinox Rescue Tools kreatív csomagolási tervéért tüntették ki a Metsä Board-ot az iF Design Award-dal. Az innovatív csomagolás a Victorinox szerszám kinyitási mechanizmusának utánzásával szerez újszerű élményt a felhasználónak.

A Metsä Board-ot a Victorinox China bízta meg a biztonsági és mentőegységek által használt többfunkciós kés csomagolásának újratervezésével. A Metsä Board tervezői azt a célt tűzték maguk elé, hogy a csomagolás a maximális vizuális hatás mellett strukturális szerepet is betöltsön. Ehhez a feladathoz a Metsä Board mindkét oldalon mázolt Carta Elegia hajlítottdoboz-kartonját választották ki, amely fényűző benyomást kelt, emellett viszont kicsi a tömege.

A csomagolásnak tiszta és pontos megjelenést kölcsönöznek a precízen kidolgozott élek és az átlapolás nélküli hajtások. Ezek a tulajdonságok

iF Design Award 2016, Cyril Drouet és Risto Auero

lényegesen megkülönböztetik a csomagolást a hagyományos merev dobozoktól. Az oldalelemeket a csomagolás többi részétől függetlenül egyszerűen ki lehet cserélni, amelyeket a mindenkori célpiachoz szóló reklámfelirattal lehet ellátni. Ragasztót sem tartalmaz a csomagolás, amivel a Victorinox márka fenntarthatóság iránti elkötelezettségét fejezi ki.

Cyrril Drouet, a Metsä Board Design and Innovation igazgatója így magyarázza: „Nagyon örülünk az iF Award-nak, hiszen ez legfőbb célkitűzésünket igazolja vissza: azt, hogy fenntartható és innovatív csomagolási megoldásainkkal járuljunk hozzá ügyfeleink sikeres márképítéséhez. Ezenkívül globális csomagolási stratégiák kidolgozásával, értékes marketinginformációkkal, részletes költség- és átfogó laborelemzésekkel is támogatjuk ügyfeleinket.”

Már több mint hatvan éve jutalmazták az iF Design Award díjjal a legjobb eredményeket a design területén. Magasrangú nemzetközi zsűri bírálta el az 53 országból beérkező, több mint 5000 pályamunkát, és ítélte oda a nyerteseket megillető kitüntető elismerést.

A Hong Kong Print Awards 2015 győztese a Carta Elegia kartonból készült és a Metsä Board Packaging Services által tervezett design

Canon könyvpályázat

TIZENKÉT KÖNYV KAP ESÉLYT A MEGJELENÉSRE A CANONTÓL

Nyolcadik alkalommal kerül meghirdetésre a Digitális Könyvnyomtatási Pályázat a Magyar Írószövetség támogatásával, melynek fővédnöke Lackfi János

Budapest, 2016. március 16.

Az előző évek sikerét folytatva idén is útjára indul a Canon szervezésében a Digitális Könyvnyomtatási pályázat. Az elmúlt időszakban több mint 70 mű kinyomtatását vállalta a cég, így jelenhettek meg például *Nógrádi Gábor* verseskötetei, vagy annak a Valuska Sárának a fantasy regénye, aki a jelentkezésekor még alig töltötte be a 15. életévét.

A kezdeményezés azoknak a tehetséges íróknak kíván lehetőséget nyújtani, akiknek szépirodalmi műve egy szűkebb réteget céloz, ugyanakkor írásaik megjelenése mégis hiánypótló a hazai irodalmi életben.

A digitális könyvnyomtatásnak éppen abban rejlik az ereje, hogy kis példányszámú, személyre szabott nyomtatást tesz lehetővé, ennek tükrében pedig már a bátran beállhatnak egy-egy kezdő vagy szűkebb réteget célzó író, költő mögé. A legjobbak ezáltal előtérbe kerülhetnek, és így a kortárs irodalom kedvelői is rábukkanhatnak egy-két gyöngyszemre.

A Magyar Írószövetséggel közösen meghirdetett pályázatra, melynek fővédnöke Lackfi János, *József Attila-díjas költő, író, műfordító*, bárki jelentkezhet szépirodalmi alkotásával, fontos azonban, hogy a szervezők már olyan kéziratok szerkesztett változatát várják a konyvpalyazat@canon.hu e-mail címre, amely mellé már egy Magyarországon működő könyvkiadó is letette a voksát.

Idén is maximum 12 tehetséges pályázó kap lehetőséget arra, hogy kötetét a Canon 250–250 példányban díjmentesen kinyomtassa, a pályázókat csak a kötetzeti díj terheli. A nyertesek már kinyomtatott művei a pályázat keretein belül megtartott „Legszebb Könyv” versenyen is indulnak.

Az eredményhirdetésre és díjátadásra a júniusban megrendezendő Ünnepi Könyvhéten kerül sor.

A Digitális Könyvnyomtatási Pályázatról bővebb információ alább olvasható.

Canon Hungária Kft.

Kováts Botond

Tel.: +36 1 237-5942

E-mail: konyvpalyazat@canon.hu

DIGITÁLIS KÖNYVNYOMTATÁSI PÁLYÁZAT

Pályázati feltételek

- ♦ Kizárólag könyvkiadókon keresztül lehet jelentkezni szépirodalmi művel.
- ♦ Egy pályázó csak egy címmel pályázhat.
- ♦ Betördelt pályázatok leadási határideje a Canon felé: 2016. május 15.
- ♦ Műfaji előírások: szépirodalmi mű – magyar nyelven, mely nem lehet politikai, pornográf tartalmú, illetve obszcén hangvételű.
- ♦ Méretbeli megkötés: A5 és A4 közötti méret.
- ♦ Terjedelem: 100 és 250 oldal között, maximum 500 000 karakter.
- ♦ A belívek fekete-fehér szöveget és illusztrációt tartalmazhatnak. A borító lehet kemény vagy puha fedeles, illetve fekete-fehér vagy színes.
- ♦ Kereskedelmi forgalomban jelenleg is kapható művek nem vehetnek részt a pályázaton.
- ♦ A könyv impresszumában szerepelnie kell a következőnek: „A mű kiadását az Océ Inkjet technológia forgalmazója, a Canon Hungária Kft. biztosította, a könyv kötészetét a Stanctechnik Kft. végezte, a papírt az Europapier Budapest Kft. biztosította”.
- ♦ A belívek és a borító papírtípusa, grammsúlya egyeztetést követően kerül kiválasztásra az Europapier Budapest Kft. aktuális könyvpapír kínálatából.

Az elkészült példányokból 12 db tiszteletpéldány díjmentesen a pályázat kiíróját illeti, ezenkívül a 250 példány könyv magában foglalja a OSZK-nak elküldésre kerülő 6 db köteles példányt is.

- ♦ A nyomtatásra kész verziót és a mintakönyvet a felek aláírásukkal elfogadják, továbbiakban ez szolgál referenciaként.

- ♦ A Stanctechnik Kft. címenként 40 000 Ft + áfa díjazás ellenében vállalja a könyv és a borító puha táblás, (ragasztókötés) komplett kigyártását, 80 000 Ft + áfa díjazás ellenében pedig a kemény táblás kigyártását.
- ♦ A kész könyvek elszállítása a pályázó feladata, költsége.
- ♦ Az 5 fős zsűri tagjait a nyomdaipari szakma, az Írószövetség és a Canon Hungária Kft. delegálja.
- ♦ Az elkészült könyveknek kereskedelmi forgalomba kell kerülniük.
- ♦ A pályázat kiírói minden változtatás jogát fenntartják, a kéziratokat nem őrzik meg és nem küldik vissza.

Canon

#AKÖNYVJÓ

Papírból értéket

PROSPEKTUS NYOMDA

Faludi Viktória

Harmincéves jubileumát ünnepli a veszprémi Prospektus Nyomda. A Szentendrei házaspár által három évtizede alapított GMK mára 2,5 milliárd forint értékű épülettel, ill. eszközparkkal rendelkező és több mint 50 főnek megélhetést adó vállalattá, Európa egyik legkorszerűbb kis-közép méretű nyomdájává vált. A piaci és technológiai változásokhoz rugalmasan alkalmazkodó cég vagy még inkább Szentendrei Zoltán nevéhez számos, úttörőként meghonosított eljárás és technológia kötődik. Magasra tette a lécut a cégvezetésben utódjának, Tóth Gábornak, aki immár három éve erősíti a Prospektus Nyomda csapatát. Tóth Gábor ügyvezető igazgatót kérdeztük a nyomda életéről, helyzetéről.

Friss szemmel, egy másik nyomdai területről érkezve, milyennek látod a Prospektust három éve?

Amikor idekerültem a tekercsnyomó piacról az értéknövelt íves területre, egy teljesen más világba csöppentem. Lenyűgözött a gyártott termékek változatossága, az alkalmazott felületnemesítési eljárások sokszínűsége. Az exportpiacunk akkoriban már szépen prosperált, a megrendelések száma kitartóan növekedett. Valamint ebben az időszakban döntöttünk egy új, csomagolástechnikával foglalkozó divízió elindításáról.

Miben más most a Prospektus?

A tulajdonosunk nagy tapasztalattal bíró ember, vérbeli nyomdász, akivel meglepően sok dologban egyetértünk. Alapjaiban véve egyezik a véleményünk, csak az út különbözik többé-kevésbé, amin a megvalósítást kívánjuk kivitelezni. Úgy gondolom, hogy ez a felállás egy „ütős” kombináció, a problémákat jól megrágjuk, heti szinten beszélgetünk, egyeztetünk, de a cégvezetés napi dolgait már én intézem.

A csomagolóanyag-gyártás területére fókuszálva Csehországból vásároltunk egy nagyon masszív, robusztus felépítésű dobozragasztó gépet, amit felturbóztunk minden olyan modern minőségbiztosítási eszközzel és elektronikával, ami a minőségi dobozgyártás területén csak szükséges lehet számunkra. Mára megrendeléseink 15%-át csomagolóanyagok teszik ki. Az exportunk meghaladta az 50%-ot, ami komoly logisztikai fejlesztéseket kívánt.

Új terület új vevők?

Vannak egészen új kapcsolataink, de a régi ügyfelek közül is többen igénylik termékeikhez a csomagolóanyagot. Sok olyan projektet vittünk végig kezdettől, ahol a vevő elképzelései alapján kész megoldást találtunk. Sokszor az jelenti a legnagyobb kihívást, hogy a megrendelő valós igényeit felmérjük, és a számára leginkább meg-

felelő megoldáshoz juttassuk el. A megrendelői igénytől indulva az alapanyagtól a layouton, ma-ketten keresztül egészen a megvalósításig házon belül tudjuk a folyamatot. Formatervező szakemberekkel bővült kivitelező csapatunk, és a különleges ablakos, füles vagy karcsúsított dobozok tervezése és gyártása sem hoz zavarba bennünket.

Az új termék a palettán előny vagy kihívás?

A csomagolóanyag-gyártás talán az egyetlen olyan terület volt, ahol a Prospektus nem rendelkezett komoly szakmai múlttal. A piacon ezen helyzeti hátrányt erősen ellensúlyozták

a hagyományos termékek gyártása során szerzett harmincéves tapasztalataink, filozófiánk és az új dolgok iránti tanulási hajlandóságunk. A Prospektus-filozófiának sohasem volt része, hogy az árral szeretnénk nyerni. Sok vevőt azal tudtunk megnyerni, hogy a meglévő csomagolását felületnemesítéssel vagy más hozzáadott értékkel dobtuk fel. Évről évre exponenciálisan nő stancszerszámaink száma is, így erre a célra külön raktárt hoztunk létre. A csomagolás területére toboroztunk üzletkötőket is, akiket természetesen nem a szakmából, más nyomdáktól csábítottunk el, hanem mi magunk tanítottuk meg a nyomdaipari specifikumokra.

Buktatók, banánhéjak az úton?

Bizonyos esetekben a megrendelők vágyai és álmai felülírják a piaci realitásokat. Ilyenkor tanmeseként adom tovább az egyik megrendelőnk történetét, aki megálmodott egy olyan csomagoláskonstrukciót, ami nem volt piacképes, de hátafóttan ragaszkodott, többszöri érvelésünk ellenére, a rengeteg kézi műveletet igénylő megoldáshoz. Végül saját kárukon tapasztalva elfogadták az általunk felajánlott modellt, amivel sikeresen teríthették a kereskedelemben terméküket.

Digitális nyomtatás lesz-e a közeljövőben Nálatok?

Minőség tekintetében nem kérdés, hogy van létjogosultsága a technológiának, és eredendően informatikus mérnökként közel áll hozzám a digitális technológia, de annyira más a modell, amiben profik vagyunk, nem szeretnénk a meglévő működő gyártási sémát vegyíteni egy más ritmusú és szervezési igényű műfajjal. Örülök, hogy ebben is egyetértünk a tulajdonossal, mert így a meglévő projektekre koncentrálhatok teljes erőmmel.

Erősségek, perspektíva

A vevőközponstúság az egyik fő erősségünk. Amikor valaki partnerként teszi be a lábát a Pros-

pektus Nyomdába, az érzi, hogy maximálisan tiszteletben tartják a megbeszélteket, a minőség, határidő tekintetében nincs pardon, az adott szó szent nálunk. Ez nemcsak a vevőkre vonatkozik, hanem a beszállítókra is.

További gépberuházásokat tervezünk, hamarosan érkezik egy 4+lakkos B2-es kartonnyomó Heidelberg XL nyomógép, amivel a csomagolóanyag-gyártási kapacitásunkat tovább növelhetjük. A későbbiekben pedig egy újabb stancoló-gép, majd egy dobozragasztó gép vásárlását is tervezzük.

A legfontosabb feladatunk annak kifürkészése, hogy a következő 2–5 évben mire lesz szüksége a piacnak. Ebben nagy segítség lesz számunkra a drupa, ami bepillantást ad a trendekbe.

Alkossunk együtt!

DIGITÁLIS SZÉLES FORMÁTUMÚ NYOMTATÓK A MIMAKITÓL

A digitális nyomtatás piaca évek óta dinamikusan bővül, ma már az ipar szinte minden szegletében találhatunk digitális nyomtatót használó vállalkozásokat. A japán Mimaki évtizedek óta a széles formátumú digitális nyomtatók egyik vezető gyártója, gépeik segítségével könnyen bővíthető a nyomdaipari vállalkozások szolgáltatási köre és új piacok felé nyílnak lehetőségek.

A nyomdák világában is egyre több helyen bukkanak fel a jól bevált proofnyomtatók mellett a különböző UV-LED-es gépek, oldószeres nyomtatók és nyomtató-vágógépek.

Egyre nagyobb igény mutatkozik a kis sorozatú és egyedi gyártások iránt, a nyomdák számára ez új kihívásokat és lehetőségeket is jelent.

Az UJF-3042 „KEBAB” kiegészítője, hengeres tárgyak nyomtatásához

SZOLGÁLTATÁSBŐVÍTÉS DIGITÁLIS GÉPEKSEL

Azok a nyomdaipari vállalkozások, amelyek digitális irányba bővítették a tevékenységüket, ma már gyorsan ki tudják szolgálni azokat a meg-

MIMAKI-GÉPEK A DRUPA 2016 KIÁLLÍTÁSON

A Mimaki standján egyebek mellett az alábbi gépek is várják önöket:

Mimaki UJV55-320
A Mimaki vadonatúj, megfizethető, 3,2 m-es, tintasugaras UV-tekericsnyomtatója. Akár 110 m²/óra sebességre is képes!

Mimaki JV300-160
Új, sokoldalú, magas minőségű és nagy termelékenységű oldószeres nyomtató

Mimaki JFX200-2513
A Mimaki síkágys UV-LED nyomtatócsaládjának újgenerációs kiadása 2,5 x 1,3 m-es nyomtatási felülettel

Mimaki UJF-7151plus
Legújabb generációs asztali síkágys UV-nyomtató sík felületű tárgyak közvetlen nyomtatására

Mimaki CFL-605RT
Kompakt, síkágys vágóplotter 610 x 510 mm vágási felülettel

Mimaki CJV300-160
A legújabb fejlesztésű, nagy sebességű, 160 cm szélességű nyomtató-vágógép

Bővebb információ: Barna Péter, Nyomdaker Kft.
Mobil: +36 20 414 1921, e-mail: barna@nyomdaker.hu

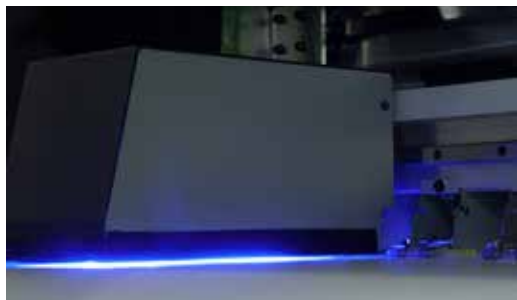
rendelőket is, akik mobil installációs eszközöket, kiállítási eszközöket, rollupokat, megállító táblákat, különböző ajándéktárgyakat, matricákat vagy molinókat keresnek.

Ezekre az eszközökre gyakran az ofszetgyártású termékekkel (prospektusok, katalógusok, szóróanyagok) egy időben jelentkezik igény, ezeket a munkákat házon belül is meg lehet oldani, teljes körű megoldást nyújtva az ügyfélnek.

UV-NYOMTATÁS FÉMRE, FÁRA, ÜVEGRE, MŰANYAGRA

A tárgyak, merev, sík felületek és speciális anyagok nyomtatása korábban csak korlátozott grafikai részletességgel (például szitanyomással) vagy csak drága gépekkel, ipari méretek mellett volt gazdaságosan megoldható. Ma már asztali megoldások is léteznek, „házon belül” is lehetséges a sík felületű tárgyak, táblák fotóminőséget megközelítő, digitális nyomtatása – akár egyedi darabok vagy kis sorozatok esetén is. A merev anyagokra, sík felületű tárgyra a síkágys UV-nyomtatók jelentik a megoldást. Fémre, fára, üvegre, különböző kőlapokra éppúgy lehet nyomtatni, mint szinte az összes műanyagra.

Különösen akkor érdemes digitális nyomtatási megoldásokat választani, ha a darabszámok mellett sokféleség társul, gyakran kell egyedi vagy kis sorozatokat gyártani.

A festék az UV fény hatására azonnal, a nyomtatás pillanatában megszilárdul, a nyomtatott felület további feldolgozásra kész

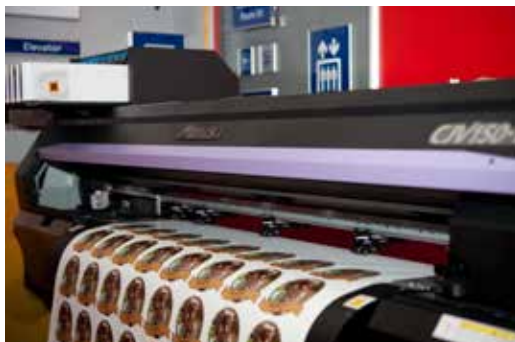
DIGITÁLIS VÁGÓGÉPEK

A digitális vágógépek nagyon hatékony kiegészítők lehetnek a nyomdáknak. A Mimaki gép-választékában a kistekercses asztali vágógéptől a 120 × 200 cm-es síkágys vágóplotterig többféle lehetőség közül lehet választani.

OLDÓSZERES NYOMTATÓ-VÁGÓ MEGOLDÁSOK

A Mimaki kiváló oldószeres nyomtatókat és nyomtató-vágógépeket is gyárt. Ezek a gépek régóta népszerűek a reklámdekorációs piacon. A mobil reklámeszközök és nagy felületű öntapadós grafikák gyártása mellett ezekkel a gépekkel költséghatékonyan nyomtathatók az egyedi dekorációk, nyomtatható tapéták is. Az oldószeres (solvent) integrált nyomtató-vágó gépekkel öntapadós matricákat, címkéket, fóliákat, de papírt is nyomtathatunk. A gép a nyomtatást és a vágást is egy folyamatban végzi el, készterméket ad.

A Mimaki nagy gondot fordít arra, hogy gépeit a nyomdaipar szereplői számára is bemutassa. Látogasson el a drupa 2016 kiállításra, és ismerje meg a Mimaki megoldásait!

Címke- és matricagyártás: a Mimaki integrált, oldószeres nyomtató-vágógépei egy munkafolyamatban végzik el a nyomtatást és a vágást. Akár mindegyik címke egyedi lehet

Frissdiplomások

Prokai Piroska

A 2016. február 3–5. között megrendezett záróvizsgán a diplomájukat az alábbi hallgatók védték meg sikeresen az Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könyűipari és Környezetmérnöki Karán Csomagolóstechnológus szakirányon.

Andrási Réka Rita

andrasi.reka@gmail.hu

Gyógyszerek külső hőmérséklet elleni védelmének biztosítása szállítás során

Apáti-Nagy Dóra Eszter

ande9010@gmail.com

Gyorséttermi csomagolások újratervezése

Derdák Anita

derdakanita1988@gmail.com

Bolti előrecsomagolás lehetőségének vizsgálata egy hipermarketben

Balról jobbra felső sor: Szatmári Norbert, Radovics Menyhért Milán, Szűcs Attila Ferenc; alsó sor: Baran Zsuzsanna, Vajay Virág, Rangics Benedek, Szerémi András

Drabant Csilla

csilla.drabant@gmail.com

Zsugorcímke nyomtatásának bevezetése a Globepack Nyomda Trade Kft.-nél

Fábián Katalin

kiskatee@gmail.com

Csomagolóanyagok gyártása, kiemelten a konzervdobozgyártás és a köztes lapok gazdaságos felhasználása

Gáspár Szilvia

szilvy92@gmail.com

Szilárd gyógyszerformák csomagolása a TEVA Gyógyszergyár Zrt.-ben

Kling Szandrakling.szandra@gmail.com

Garázsajtók csomagolása
a magyar piacon

Koncz Gábor Józsefkonczg@mucius.hu

Fogyasztói csomagolás
és címketerv termelői
borhoz

Kovács Mónikamonika.kovacs.0413@gmail.com

Dupla Steribag csomagolás
folyamatának fejlesztése
a BD Hungary Kft.-nél

Balról jobbra felső sor: Kovács Mónika, Apáti-Nagy Dóra Eszter,
Drabant Csilla, Nemes Orsolya; alsó sor: Szalkai Gabriella,
Andrási Réka Rita, Derdák Anita, Tunnerné Baranyi Tímea

Balról jobbra felső sor: Fábián Katalin, Koncz Gábor József,
Kling Szandra; alsó sor: Papp Lilla, Nagy Adrienn, Gáspár Szilvia

Nagy Adriennnagy.adrienn.ivett@gmail.com

A FEFCO szabványnak
megfelelő gyűjtőcsomago-
lások mozgásmentesítése

Nemes Orsolyaorsolya_nemes@yahoo.fr

Kínálható alakítható luxustermék-
csomagolás tervezése

Papp Lillalillus4@gmail.com

Kétdimenziós kód bevezetése
a DHL cégnél

Radovics Menyhért Milánradovics.menyus@gmail.com

Tekercses feldolgozógép
hatékonyságának vizsgálata

Rangics Benedekbrangics@gmail.com

Édesség díszcsomagolás
műszaki és grafikai tervezése

Szalkai Gabriellagabriella.szalkai@gmail.com

Műszaki kerámiák alacsony nyomá-
sú fröccsöntésének optimalizálása
kompenzációs fritt segítségével

Szatmári Norbertdjnorbert1992@gmail.com

A hullámpapírlemez me-
chanikai jellemzőinek válto-
zása az új ragasztó beveze-
tésével a Rondo Kft.-nél

Szerémi Andrásszeremiandris@gmail.com

Jelölési módok racionalizálása
a FÉNYLAKK Kft.-nél

Szűcs Attila Ferencszucs.attila.ferenc@gmail.com

Multifunkcionális csomagolás
mobiltelefon készülékhöz

Tunnerné Baranyi Tímeabaranyitimi@gmail.com

Különböző ragasztási eljárások-
kal készült poliuretán hab
szakitószilárdságának vizsgálata

Vajay Virágvajayvirag@gmail.com

Csomagolás és adagolótervezés
por állagú táplálékkiegészítőkhöz

Flexószimpózium

Pesti Sándor

Hagyomány, hogy a PNYME nagyrendezvényeinek sorát minden évben a flexószimpóziummal indítja, amelyen az idén február 25–26-án, Szombathelyen összesen 158 résztvevő regisztrált.

Történt mindez annak ellenére, hogy távoli és relatíve nehezen megközelíthető helyszínen, a nyugati határ mellett került megrendezésre, de ezzel együtt az ország keleti régióiból (Nyíregyháza, Békéscsaba) sem maradtak távol a szakmát hosszabb ideje űző vagy azzal most ismerkedő szakemberek. Vállalva a többszörös autózást is, elhozta őket a szakmai kíváncsiság, tudásuk és szakmai kapcsolataik bővítésének igénye és/vagy a piaci kényszer!

Az elmúlt évek rendezvényeinek tanulsága, hogy ma már senki nem vitatja, a flexó minőségben már rég egyenrangú az összes többi nyomtatási eljárással, és vannak olyan lehetőségek – különösen a csomagolóanyagok gyártása terén –, amelyek minden más nyomdai technológia elé helyezik. Az egyik ilyen szegmens a biztonság témaköre, amit több oldalról is meg lehet közelíteni. A legfontosabb talán az élelmiszer-biztonság, de egyre fontosabb az eredetiség garantálása, vagyis a hamisítás elleni védelem is, amihez ma már a flexóban is elérhető pl. a mikroírások alkalmazása stb. Az eligazodás, a lépéstartás pedig egyre kevésbé lehetséges külső szakmai segítség és rendszeres konzultációk nélkül!

Így könnyen adódott az idei rendezvény vezérgondolatának és mottójának:

FLEXÓ ÉS A BIZTONSÁG, AVAGY BIZTONSÁG A FLEXÓBAN

Az idei flexószimpózium ismét a tájékozódást, a legfrissebb eredmények és a várható trendek megismerését, a tisztán-

dr. Pál Klaudia PhD

dr. Madai Gyula

látást szolgálta, amihez neves külföldi előadók és hazai szakemberek nyújtottak segítséget. A vezérlőelv továbbra is a versenyképességet segítő technológiai megoldások, korszerű berendezések, alap- és segédanyagok bemutatása volt, de természetesen ezek mellett most is minden feltétel adott volt az egymás közötti szakmai és üzleti információcseréhez, a kapcsolatépítésre, -ápolásra és a „lazításra”, kikapcsolódásra is!

Február 25-én, csütörtökön Szabó Szabolcs, a nyomdaiipari szakosztály társelnökének közszóntőjével kezdődött a szakmai program a Hotel Claudius konferenciatermében.

A szimpózium részletes programját – két napra elosztva – összesen 13, rendkívül színvonalas és nagy érdeklődéssel kísért szakmai előadás, valamint két nagy nemzetközi szakmai esemény bemutatása alkotta.

Elsőként e két aktuális nemzetközi esemény, a Budapesten

Varga Dénes

májusban rendezendő WPO konferencia + Word Star díjkiosztó, illetve a drupa világtalálkozó, illetve a drupa világtalálkozó aktualitásairól hangzott el a két előadás. Elsőként Nagy Miklós, a CSAOSZ főtitkára tartott prezentációt, aki ezen minőségében is üdvözölte a jelenlévőket, és személyesen is végig részt vett a szimpóziumon, majd Pesti Sándor, az egyesület ügyvezető igazgatója üdvözölte a résztvevőket, és adott tájékoztatást a drupáról és a kapcsolódó lehetőségekről.

A technológiai tárgyú előadások sorát a Mindig a hamisítók előtt egy lépéssel összefogó cím alatt három egymást kiegészítő előadás nyitotta. Dr. Pál Klaudia PhD, a Plastex Kft. és Tóth József, a Pátria Nyomda Zrt. képviseletében Mikroírás flexónyomatással + biztonsági címke formakészítése.

dr. Schulz Péter

ifj. Schuck István

Kovács Tibor

Paolo Bernardi

Biztonsági nyomtatás speciális HD Flexó nyomóformáról a Pátria Nyomda flexóüzemében címvel tartott közös prezentációt, majd Lévy Zoltán, a Sun-Chemical Kft. képviseletében a nyomdafestékek szerepéről a márkavédelmi megoldásokban tartott előadást.

Dr. Madai Gyula független szakértő, a nyomtatott élelmiszer-csomagolószerek biztonsági kockázatának értékeléséről tartott nagyon figyelemfelkeltő előadást, majd a Nyomatminőség ellenőrzése nyomtatás közben témában Varga Dénes következett a Varga-Flexo Kft. új megoldásainak bemutatásával. A szünet utáni első előadó dr. Schulz Péter colorisztikai szakértő volt, aki a Felértékelődő színmérés a flexónyomatás területén témában tartott nagyon is aktuális témájú, informatív előadást.

Igény és funkció – a tekerceses öntapadó anyagok gyártása volt a következő előadás, amit Paolo Bernardi, a HIP-MITSU és ifj. Schuck István, a Prosystem Print Kft. képviseletében tartottak az öntapadó nyomathordozóknak a nyomtatással egy menetben gyártásának lehetőségeiről.

Ferruccio Gambelunghé (AVT) és Szabó Szabolcs (Grimex Kft.) közös előadása a Minőség- és

Profitbarát Nyomatellenőrző Rendszerek keskenypályás nyomógépeken című előadása a hibalehetőségek kiszűrésének módjairól és a nyomtatási költségek mérséklésének lehetséges módszereiről szolt.

Új trendek, innovációk és specialitások a nyomdafestékgyártásban címvel tartott előadást Przemek Tadyasiak, a flexónyomatás nemzetközileg is egyik legnagyobb festékgyártója, a Flint Group képviseletében és Kovács Tibor, a hazai képviseletüket ellátó CNI Kft. ügyvezetője.

Az első napi program záró előadása Patrik Vejrek, a Soma és a hazai képviselő B+K Kft. képviseletében Hanuszek Béla közös prezentációja volt A Soma Optima flexó nyomógép – egy tökéletes rendszer a kis példányszámok nyomtatására címmel.

Az első napi előadások fáradalmait az esti bankett és a jóval a másnapba nyúló, oldott hangulatú baráti találkozó követte.

A szakmai program péntek délelőtt folytatódott három fontos és tartalmas előadással.

Nagy Ferenc, a Nyomda-Technika Kft. képviseletében a Hulladékelszívási megoldások csomagolóanyag-gyártó üzemekben címmel a gyártóhelyen keletkező hulladékok prob-

Lévai Zoltán

Przemek Tadysiak

Hanuszek Béla

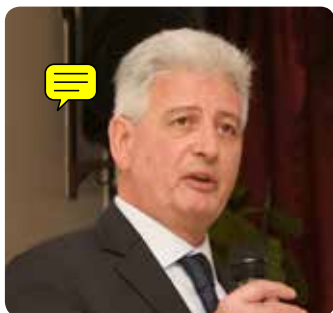
Szabó Szabolcs

Przemek Tadysiak

Ottó Dankó

Ferruccio Gambelunghé

Nagy Ferenc

lémáira és kezelésük lehetséges módjaira hívta fel a figyelmet. *Dankó Ottó*, a Grup Transilvae S.r.l. Kolozsvár képviselőjében a Digitális UV formalakozás és aranyozás címkenyomtatóhoz címmel tartott nagyon érdekes előadást a rendkívüli hatásokat költséghatékonyan produkáló látványelemek megoldási módszereiről.

A szakmai előadások arról szóltak, hogy miként lehet a

megrendelői igényeket még színvonalasabban és költséghatékonyabban kiszolgálni. De abban nem várható változás, hogy a megrendelő csak utólag fizet, a termelést a nyomdának kell megfinanszírozni. Ehhez adott nagyon sok hasznos információt *Varga Balázs Péter*, az Eximbank Nyugat-dunántúli régió képviselővezetőjének az Új finanszírozási lehetőségek a közvetlen és a közvetett export

támogatására című és tárgyú előadása.

A színvonalas programot sokan azzal koronázták meg, hogy hazafelé még megálltak Sárváron, és megtekintették a Nádasy Múzeumban a 60 éves Magyar Grafika borítóból előző nap megnyílt Magyar Grafika „LX” időszakos sajtótörténelmi kiállítást.

A szimpózium vörös színnel kiemelt előadásai megtalálhatóak a Magyar Grafika 2016/1. számában, amely idén is hagyományosan a flexószimpóziumra jelent meg.

Nyomdász–újságíró találkozó Veszprémben

Faludi Viktória

2016. március 5-én a Gourmandia étteremben találkozott a nyomtatott kommunikáció közel nyolcvan veszprémi képviselője. A találkozó résztvevői mindnyájan már abban az időben kapcsolatban álltak a nyomdával, amikor az ólombetű hétköznapi valóság volt szakmatörténeti emlék helyett.

A rendezvény alkalmat adott a régi kedves történetek felelevenítésére és a résztvevők szorgalmazták, hogy a már nem működő Pannon Nyomda helyét emléktábla őrizze meg.

„Fölöttébb örültem a találkozásnak abban az ünnepi estben, ami minden bizonnyal feledhetetlen marad. Az együttlét minden pillanatát kitöltötte az őszinte öröm, a túláradó jókedv, a múltbéli közös élmények megidézése. Az emlékezés virágai nyíltak újra ki! Annak idején a

munka hozott közel egymáshoz bennünket, ma pedig az ebbe gyökerező emlékeink tartanak össze mindannyiunkat” – osztotta meg érzéseit Albrecht Sándor.

A találkozó után még napokig hívogattuk egymást telefonon, írkáltunk a közösségi médiában és a szervezés magját adó kollégák, Jávorszky Éva, Kovács Zsolt, Horváth Gabriella felkeresett olyan hajdani kollégákat is, akik nem tudtak részt venni az eseményen. Az előkerült régi történetek és fotók arra inspiráltak bennünket, hogy a veszprémi nyomdászokról több alkotó részvételével – újra együtt munkálkodva – egy könyv formájában emlékezzünk meg. A tucatnyi lelkes kollégából verbuválódott csapat már megkezdte a munkát.

A rendezvényről a Veszprémi Napló nyomtatott és online kiadása, valamint a Veszprém Városi Televízió is tudósított.

<https://goo.gl/4Z5b82>

<https://goo.gl/sQACXk>

Nyomtatott csomagolás szimpóziium

DEBRECEN, 2016. ÁPRILIS 7–8.

Faludi Viktória

Az észak-alföldi régió középfokú nyomdászképzésének fellegvára a Debreceni SZC Szakképző Iskolája és Speciális Iskolája adott otthont a PNYME Nyomtatott csomagolás szimpóziúmának, ahol több mint másfélszáz résztvevő hallgatta az előadásokat.

Ezúton is köszönjük a Kovácsné Gyórfi Enikő intézményvezető irányításával működő

kollektíva szívvel-lélekkel történő együttműködését. Már az iskolába lépve érezhető volt a minden részletre kiterjedő figyelmesség és szeretettelgi vendéglátás. A tornaterem dekorációja az Ostwald-féle színek árnyalatait idéző papírcsíkokból kreált kupola vagy a nyomdaipari alapszínekből kivágott pillangót formázó pöttyök mind azt mutatták, hogy fáradságot nem kímélve gondosan és pompá-

san előkészített helyszínnel várták a rendezvény résztvevőit. Az előkészítő munkálataikba a tanári kollektíván túl a diákok is nagy lelkesedéssel vettek részt.

Öröndetes, hogy a konferencián a hivatalos résztvevők mellett környékbeli nyomdászok és a középfokú nyomdaipari, grafikai képzésben résztvevő diákok együtt hallgatták az előadásokat, új kapcsolatok szövődtek, a meglévők erősödtek.

A PNYME elnöke, Fábíán Endre köszöntője után a szakmai előadásokat megelőzve az üzemlátogatás házigazdája Tóth Gábor, a Kartonpack Nyrt. igazgatója mutatta be a faltkarton dobozgyártásra szakosodott nyomdát, majd Tirpák Zsolt, a Debreceni Szakképzési Centrum főigazgatója a szakképzés aktuális helyzetéről tartott magával ragadó és lelkesítő előadást.

Fábíán Endre

Tóth Gábor

Tirpák Zsolt

Ezt követően a szakmai előadásokra került sor.

**PantoneLIVE –
Márkaszínek digitális
színmenedzselése**
**Dr. Schulz Péter műszaki
igazgató, Mérnök és
Nyomdász Kft.**

Gyakori a nyomtatott márkaszínek színminőségi vitája. A márkatulajdonosok, a kreatív stúdiók márkaszínekkel

kapcsolatos megrendeléseinél vannak jogos, de vannak irreális elvárások is. A márkatulajdonosok azt szeretnék, hogy nyomtatási eljárástól, nyomathordozótól függetlenül valamennyi termékük minden egyes csomagolóanyagán azonos legyen a szín. Egy adott csomagolóanyagnál a példányszámon belüli és a munkáról munkára azonos márkaszín jogos igény. A különböző nyomtatási eljárásoknál és kü-

Schulz Péter

Boncza Attila

ifj. Schuck István

KARTONPACK – A HÁZIGAZDA BEMUTATKOZÁSA

A Kartonpack Dobozipari Nyrt. Magyarország egyik legjelentősebb csomagolóeszköz-gyártó vállalata. Fő profilja nyomtatott kartondobozok gyártása. Megrendelők közt kiemelt helyet foglal el a gyógyszeripar, ahol a magyarországi gyártók körében piaci részesedésük meghaladja a 25%-ot. Az utóbbi években exportpiacaik is bővültek, az EU neves üzleti partnereinek is dolgoznak. Gazdasági adataik naprakészen a BÉT honlapján nyilvánosak.

A Kartonpack jogelődjét, a Debreceni Könyvkötő és Dobozkészítő Kiparosok Szövetkezetét nyolc könyvkötő mester alapította, 1952-ben. A helyszín a Szent Anna utca 11. szám alatti, Nagy István által működtetett könyvkötészeti műhely volt. Korábban az alapítók szinte valamennyien tagjai voltak a Debreceni Könyvkötők Szakosztályának, mely a fennmaradt jegyzőkönyvgyűjteményük tanúsága szerint összefogta a szakma városi képviselőit.

A siker titka a jó piac. A nyomdák közül könnyebben boldogulnak azok a cégek, amelyeknek sikerül egy alkalmas piaci szegmens megnyerése, ami egyedivé teszi őket. „Nekünk külön szerencsénk, hogy olyan partnereink vannak, akik megbízhatóak és sikeresek. A Kartonpack a gyógyszeripar egyik beszállítója.

A négy legfontosabb pillér, amire a jelenlegi piaci pozíciónk épül:

- ♦ minőségi és szállítási megbízhatóság,
- ♦ az ügyfelek legmagasabb igényeikkel igazodó műszaki felkészültség,
- ♦ a cég méretéből adódó rugalmasság,
- ♦ versenyképes árak.

A gyógyszeriparral való szoros kapcsolat magas elvárásokat támaszt a nyomdatermékekkel szemben, így folyamatosan rá vagyunk kényszerítve a fejlődésre, mind az alkalmazott technológia, mind a felhasználásra kerülő alapanyagok tekintetében.

A műszaki fejlődés folyamata a piaci fejlődést hozta magával, ami viszathatott a technikára: a géppark folyamatos fejlesztését igényelte. Minden beruházás kedvező változást hozott életünkben.

Természetesen a technika és a műszaki feltételek csak annyit érnek, amennyit ebből a cég dolgozói kamatoztatnak. A szorgalmas, becsületes, jól felkészült munkaerő nagy érték számunkra. Javarást itt nevelkedett a szakmai gárda, kivéve a gépmestereket. Szakmai fejlődési és előrelépési lehetőség van a cégünkél, persze a dolgozó ambícióin és szorgalmán sok múlik.”

lőnböző nyomathordozóknál azonos márkaszín azonban irreális elvárás. Ilyen esetekben az „optimális márkaszín” definiálása és annak helytől, időtől függetlenül kis szintű-reéseken belüli reprodukálás a reális igény. Erre az „optimális márkaszín”-reprodukálásra dolgozott ki egy felhóala-

pú digitális színmenedzselési rendszert az X-Rite Pantone cég. Ez a PantoneLIVE, amely egyre nagyobb szerepet kezd játszani a nyomtatott csomagolóanyagok gyártásának színösszehangolásában.
www.youtube.com/watch?v=LVC_waHnGhk

Brand management, színek a csomagolóanyag-gyártásban
 Boncza Attila, X-Rite

Schuck István Kolbus új fejlesztése a luxus csomagolóanyag-gyártás területén
 című előadásának szerkesztett változata lapunk 46–48. oldalán olvasható.

www.youtube.com/watch?v=f0fKWnr4Kwo

Major András

Lendvai Gyöngyi

Melegfóliázás termelékenyen – Bobst-megoldások
 Szabadics László, Bobst

Csomagolásdesign avagy a grafikus szerepe a komplex tervezési folyamatban
 Dr. Maczó Péter, a Metropolitan Egyetem Tervezőgrafikai Intézetének tanára

A betű alapvető morféma. A morféma a görög morfé szóból ered, amely alakot, formát jelent. Fogalma az amerikai strukturalizmusra utal, és Leonard Bloomfield tette közzé ismertté. A betű nyelvünk legkisebb olyan egysége, amely önálló jelentést vagy strukturális szerepet hordoz; a szó legkisebb értelmezhető része. Absztrakt egység, amely az artikuláció és a szegmentálás aktív részeként állítható elő. Mi a brand és mi a brandmix? Aki ügyel arra, hogy a helyes sorrendben gondolkodjon, megtudja.

Alan Fletcher a kör négyyszögessítése szöveg vagy kép?

„A válasz igen vagy nem, csak az interpretáción múlik.”

Albert Einstein

Szabadics László

Tóth Zoltán

Maczó Péter

Horváth Attila

Barabás Barna

A tökéletes gyógyszerdoboz **Tóth Zoltán,** **STI Petőfi Nyomda**

Világviszonylatban a gyógyszererek 10%-a hamisítvány, az US Food and Drug Administration (FDA) tanulmánya sze-

rint. Ennek érdekében az EU a gyógyszeripari hamisítás elleni irányelvek felülvizsgálatát tervezi az idei év első felében. Miután a szabályozás életbe lép, minden gyógyszeripari csomagolást, amelyet az EU határain belül értékesíte-

nek, el kell látni egy biztonsági pecséttel, illetve bizonyos biztonsági funkciók kombinációjával... az előadásban bemutatott gyógyszerdoboz konstrukcióról további információk lapunk 2015/1. számában olvashatók.

Xerox iGen5 personalizált, kisszériás csomagolás megoldásait és a drupán megtekinthető újdonságokat mutatta be *Lendvai Gyöngyi és Major András*, a Xerox színeiben előadott prezentációjában.

Rigid box – minőségi csomagolóanyag-gyártás termelékenyen címmel a Zechini drupán is megtekinthető merevfallú dobozgyártó berendezését mutatta be termékmintákkal és videókkal is szemléltetve *Horváth Attila*, a *Keményfém képviseletében*.

Finálé előadásként a hallgatóság figyelmét és érdeklődését magával ragadva **Okostelefonnal a csomagolás védelméért** címmel a Jura Trade képviseletében *Barabás Barna* prezentációját hallhattuk, aminek szerkesztett változata *Gyenes András* tollából lapunk e számának 42–44. oldalán olvasható.

A Kartonpack Nyrt.-nél tett üzeme látogatásról készült képes beszámoló okostelefonnal a következő QR-kód leolvasásával tekinthető meg, vagy online a következő linkre kattintva látható:

<https://goo.gl/XVlpgO>

Okostelefonnal a csomagolás védelméért

Gyenes András

Jól ismert instant kakaópor márka félkilós csomagját teszem be a kosaramba egy külvárosi üzletben. Pontosabban üzletnek csak nagy jóindulattal lehet nevezni ezt a valaha olajos munkáskezekről izzó, mára már igencsak megkopott gyárüzemben kialakított boltcskát. Az árak kedvezőek, a környezet olyan amilyen, de a termék legalább a jól ismert minőség. Gondolom én. Otthon a csomag felbontása után azonban elfog a kétely. A megszkott barnás árnyalathoz képest ez most inkább a szürkére hasonlít és az állaga is lényegesen lazábbnak tűnik. Elképzelem, hogy milyen jó lenne, ha én magam otthon, de még inkább a vásárlást megelőzően meggyőződhetnék a termék eredetiségéről...

Egy szomszédos ország határátkelőhöz közeli boltjában járunk, a polcokon katonás rendben sorakoznak a borok. A borairól híres bortermelő vásárlóként tétovázik. Saját termékének neve visszaköszön több palack címkéjéről. Ebben az országban azonban még nincs vizionteladó partnere, és felmerül a gyanú benne, hogy valaki csak az ő befutott nevét hasz-

nálja borai értékesítéséhez. Ettől még lehet, hogy ezek a palackok is az ő pincészetéből kerültek ide, de ezt nehéz megállapítani. Ekkor ő is elképze-li, milyen jó lenne, ha itt a bolt polcai előtt, a termék megbon-tása nélkül ellenőrizni tudná, hogy ezek valóban az ő borai?

A fenti két valós példa két különböző szempontból veti fel ugyanazt a problémát.

Ez már eszébe jutott másnak is, sőt már megoldás is létezik rá! A JURA cég által a közelmúltban kifejlesztett IQ-R védelmi technológia, melyet kifejezetten márkavédelemre, azon be-

lül is a nyomtatott csomagolóanyagokra hoztak létre.

A nyomtatott termékek védelmi elemei három csoportba sorolhatók. Az első szintű elemek azok, melyeket a vizsgáló személy különösebb segítség nélkül, pusztán érzékszerveivel képes felismerni. Ezen megoldások előnye, hogy a laikusok számára is alkalmazható, lényegében bárki számára lehetőséget ad a vizsgálatra. Hátránya azonban, hogy az emberi érzékszervek viszonylag könnyen befolyásolhatóak, megtéveszthetőek. A védelmi elemek reprodukálása technikailag viszonylag könnyű és olcsó, ami szintén fontos szempont a hamisítóknak.

A második szintű elemeknek azokat nevezzük, amelyek vizsgálatához már valamilyen segédeszközre van szükség, ami ugyan korlátozza a vizsgáló személyek számát és flexibilitását, ugyanakkor pontosabb képet ad a vizsgált nyomatról. Ez lehet akár egy meghatározott frekvenciájú lencse, mely a nyomaton elrejtett formát tesz láthatóvá, ám a szélesebb körben elterjedt UV-effektek is ilyenek, melyek szintén rejtett információkat hoznak felszínre.

A harmadik kategóriába esnek azok a védelmi megoldások, melyek vizsgálatához már összetett szakmai és technikai háttér szükséges. Ezek az elemek adják a legnagyobb pontosságot, ugyanakkor a vizs-

gálat igen korlátozottan áll rendelkezésre a mindennapi hitelesítésre.

A Jura célja az IQ-R technológia kifejlesztésével az volt, hogy egy olyan védelmi rendszert alkotson meg, mely hamisítása rendkívül bonyolult. A hamisítás elleni témakörben ritka kifejezés a „lehetetlen”, viszont a vizsgálatra széles körben legyen lehetőség, szinte minden élethelyzetben rendelkezésre álló eszközzel, és nagy pontosságú eredményt nyújtson.

Az eszköz szinte adta magát, hiszen ma hajlamosak vagyunk előbb magunkkal vinni mobiltelefonunkat, mint a személys iratainkat, vagy bármilyen más egyebet. Az okostelefonokat folyamatosan fejlődő képességek, rendelkezésre álló jelentős számítási kapacitás és szabványosított infrastruktúra jellemzi.

Ezek a tulajdonságok mind illeszkednek az IQ-R technológia koncepciójába.

Az alkalmazás lényege, hogy a csomagoláson elhelyezett 2D kódokba (QR-kód, datamátrix) olyan jelrendszer kerül elrejtésre, melyet a manapság mindig a kezünk ügyében lévő okostelefonnal azonosítani és hitelesíteni lehet. Egy app segítségével megállapítható, hogy az adott csomagolóanyag az eredeti gyártósoron készült-e, vagy valamilyen hamisítvánnyal állunk szemben. A rendszer felismeri a különböző fénymásolt címkéket, csomagolóanyagokat, de képes kiszűrni az egyéb grafikai eljárással reprodukált darabokat is. A rejtett védelmi elem szabad szemmel nem látható, a hagyományos 2D kód olvasók ugyan úgy tudják detektálni, mint a védelem nélküli kódo-

kat, tehát azok megőrzik eredeti funkciójukat.

Az applikáció elérhetőségét a márka tulajdonosa szabályozhatja. Működik olyan modell, ahol az ellenőrzést dedikált minőség-ellenőrző személyek végzik, ebben az esetben a felismerő applikációt csak ezen készülékekre lehet letölteni, a felhasználók köre tehát zárt.

Más esetben azonban a védelem detektálását a vásárlók kezébe adják. Az applikáció bárki számára hozzáférhető és internetes kapcsolat esetén a mérési eredményeket a rendszer egy közös adatbázisba gyűjti. Ezekből az adatokból értékes információk nyerhetők. A mérés során rögzítésre kerülnek a GPS koordináták is, melyek segítenek rámutatni a hamisítás szempontjából fertőzött területekre. A hamisítás felismerésére fókuszáló jellemzők mellett a rendszer rögzíti minden egyes mérés egyéb metaadatait és a központi adatbázissal összevetett adatokkal a hagyományos értelemben vett track & trace előnyei is élvezhetők.

A termékek védelmére fordított energia és az anyagi ráfor-

dítás többnyire arányban van a termék értékével és jellegével. Egy bankjegyen például többre kerülnek az azon elhelyezett különböző védelmi elemek, mint az alapanyag- és előállítás-költségek. A csomagolóanyagok esetében nem mindegy, hogy egy nagy értékű elektronikai készülékről, exkluzív parfümről vagy esetleg egy csomag gyufáról beszélünk.

Az IQ-R technológia előnye, hogy alkalmazásához nincs szükség különleges berendezésre, nem tartalmaz drága, nehezen beszerezhető egyéb anyagot. Mindössze egy nagy precizitású, legalább 600 dpi felbontású inkjet nyomtatóra van szükség, és egy a már egyébként is a csomagolás dizájnjában megjelenő 2D kódra.

A kódok módosítását egy zárt rendszeren a JURA IQ-R generáló alkalmazása végzi, lehetőséget nyújtva egyedi kódok létrehozására is. A védelemmel ellátott kódokat .tif formátumban menti el, így garantálja a kompatibilitást a nyomdaiparban elterjedt különböző munkafolyamat-szoftverekkel.

Természetesen kiemelt szerepe van a minőség-ellenőrzésnek. Az inkjet fej után elhelyezett ellenőrző rendszer képes nagy sebesség (300 m/min) mellett is tűéles képet készíteni és felismerni azokat a nyomtatósi hibákat, melyek veszélyeztethetnék a biztonságos detektálást. Ezeket a kódokat egy megsemmisítő egység kiveszi a termelési folyamatból, és nem kerül felhasználásra.

A rendszer elindításához elengedhetetlen a különböző anyagok összehangolása, de egy rövid tesztelési procedúrát követően megindulhat az üzemszerű termelés. Ezt követően egy nagy pontosságú védelmi funkció adható a termékeknek, ami a márka tulajdonosa és a fogyasztók számára is könnyen kezelhető. Alkalmazási területe széles kört ölelhet fel – kezdve a különböző belépőjegektől, a csomagolóanyagok számos típusán át egészen a hivatalos iratok, kivonatok védelméig –, és azt gondolom, hogy a messze földön híres nyomdász kreativitás még egyéb ötleteket is fel fog tudni mutatni.

www.jura.hu

Sokoldalú és innovatív

KOLBUS-VILÁGPREMIEREK A 2016-OS DRUPÁN

Kiss Nóra

A könyvgyártási részleg bemutatja a termelés alatti háromdimenziós formátumátállítást. A bemutató kulcselemei az *átállítási idő nélküli KM 200 ragasztóköttő gép* új beigazítási technológiával és a *vadonatúj HD-HD 143 háromkéses vágóautomata*. Ez az új, átállítási idő nélküli háromkéses vágógép különböző vastagságú, magasságú és szélességű könyveket tud feldolgozni anélkül, hogy meg kellene állnia a formátumátállításhoz. Ez a gép az idei drupa egyik technológiai csúcspontja lesz. Mint mindig, a Kolbusnál ipari teljesítményű gépekről lesz szó, amelyek ugyanolyan jól gyártják könyvek ezreit óránként, mint az egyetlenkönyves megrendeléseket.

A rendszer nyomott ívekkel történő ellátásánál a Kolbus demonstrálni fogja ennek az alapelvnek a teljes rugalmasságát. A digitális tekercsnyomtatásnál a ragasztóköttő gépsort a *WF 100 hajtogató aparát* látja el. A maximális 1,5 millió oldal/órás teljesítményével a jelenlegi standardverzióban a Kolbus WF 100-nak megvan a potenciálja, hogy mai üzembe helyezéssel számos digitális nyomtatási technológiai generációt túléljen. A WF 100 semmilyen módon nem korlátozza be az utána kapcsolt továbbfeldolgozási folyamatot. Ragasztóköttetés, cérnafűzés, irkafűzés, perforáció, összeragasztás, mind lehetségesek. A kötészeti folyamatok csatlakoztatásához a Kolbus-megoldások

széles arzenáljával rendelkezik. Teljesen automatikus köztes tárolás, inline összekapcsolás és összekapcsolás különböző sebességekkel, mind lehetőségek. A Kolbus szintén képes egybehúzó ivrészeket vagy behúzó mellékleteket teljesen automatikusan és szelektíven feldolgozni.

A KM 200 ragasztóköttő gép könyvtestekkel vagy akár lapokból álló kötegekkel is ellátható. Ezenfelül a KM 200 problémamentesen dolgoz fel szekvenciális brosúrákat és könyvtesteket a keménytáblás könyvgyártáshoz.

A 2016-os drupán a Kolbus, mindezek a lehetőségeken kívül, a könyvgyártáshoz kapcsolódóan bemutatja a *vadonatúj BF 513 könyvkikészítő gépsort* is. Ezzel a géppel elérhetővé teszik a Kolbus zászlóshajójának, a BF 530 Bookjet®Edition átállítási idő nélküli feldolgozásának minden lehetőségét, egy kedvezőbb árú, 30 könyv/perc teljesítménykategóriában.

Az *újság- és akciónyomtatás* részleg a *vadonatúj KM 610 ragasztóköttő gépet* mutatja be. Ezt az új gépcsaládot, amely 5000 könyv/óra teljesítménytől felfelé termel, a 7000 ütem/órás verzióban mutatják be. Az új KM 610 szériát újakonstruálták, hogy létrehozzák a jövő kezelőfelületének struktúráját, mellyel a gépkezelés könnyűségét új szintre helyezik. Különleges attrakcióként a Kolbus az új KM 610 ragasztóköttő, teljes sebességgel, egy HD-HD 143 digitális háromkéses vágóval együtt fogja a drupán működ-

Kolbus WF 100

tetni, és ezzel a Kolbus-rendszerek páratlan hibridminőségét demonstrálni.

A kiállításon a Kolbus gépgyár legfiatalabb részlege mutatja be a legnagyobb szencziót. Egy új, *innovatív gyártórendszert* fejlesztettek ki, a merevfalú dobozok gyártásához, a *luxuscsoomagolás-gyártó ipar* számára, mely erőteljesen megváltoztatja a luxus fogyasztási árucikkek csomagolóanyag-gyártásának világát, és ezenkívül a luxus fogyasztási cikkek üzletének jövőbeli fejlesztését is befolyásolni fogja.

A 2016-os drupán a Kolbus-standon az új rendszer teljesen automatikusan fog merevfalú, papírból készülő, fedeles és mágneszáras ékszer tartó dobozokat előállítani. Ez még soha nem látott, 2000 doboz/óra feletti termelési sebességgel fog történni, és a formátumátállítások olyan egyszerűek lesznek, mint egy modern Kolbus táblakészítő automatán.

A luxus fogyasztási árucikkek iparának ez egy új korszak kezdetét jelenti. A munkaváltás először fog átállítással, és nem a csomagolás-gyártó gépsor átépítésével történni. Hosszú-hosszú idő után újra lehetséges lesz a csomagolásokat ugyanazokban az országokban előállítani, ahol a termékeket eladják. A minimális rendelési mennyiségek drámaian le fognak csökkenni, ami piacokat nyit a kicsi, kézműves szolgáltatóknak. A nagy, világszerte ismert márkák a jövőben éves ritmus helyett heti ütemezésben tudnak a piaci

Az új Kolbus KM 610 ragasztóköti gép

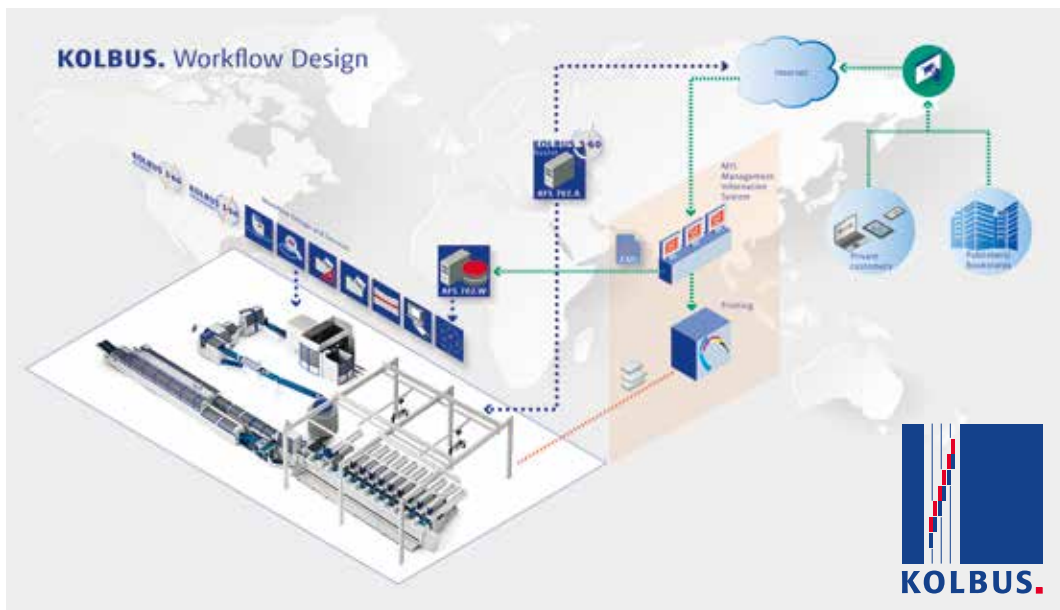
ingadozásokhoz igazodni. Ezzel egyidejűleg a csomagolás minősége is jelentősen jobb lesz.

WORKFLOW-TERVEZÉS

Ezen újdonságok mellett a Kolbusnál sok beszélgetés lesz a hálózatok és rendszervezérlések létrehozásáról, különösen az Industrie 4.0 kezdődő korszakát tekintve.

A pre-drupa 2016 Nemzetközi Média Konferencia alkalmából a Kolbus az XMLSyntax-ot, más szóval, a nyelvet, melyen a Kolbus-gépek beszélnek, bárki számára ingyen letölthetővé teszi az internetről.

A Kolbus az elmúlt 15 évben megfigyelte a hálózati fejlesztések tendenciáit, és megállapította, egyértelműen elhibázott dolog, hogy számos szállító saját rendszereket próbál eladni. Egy saját rendszer egyenesen ellentétes egy modern,

hálózatba kapcsolt gazdaság igényeivel, melyben a folyamatok és eszközök egymással szabadon összekapcsolhatóak kell legyenek. Ezért a Kolbusnál elérkezettnek látták az időt, hogy erőteljes jelzést adjanak a hálózati szoftver nyílt hozzáférésűvé tételével. Ezzel az egyszerű szisztematikával az ügyfeleknek könnyű lesz hálózatokat építeni, melyekben ők, az ő ügyfeleik és az ő Kolbus-gyártórendszereik közvetlenül kommunikálni tudnak egymással, mindig, amikor szükséges. A Kolbus reméli, hogy ez a példa megnyitja az utat egy tökéletesen hálózatba kapcsolt iparhoz, amely magába foglalja a szükséges nyomtatási szolgáltatásokat is.

RÖVID PORTRÉ A KOLBUSRÓL

A Kolbus, amely az 1900-as év óta ismert könyvkötészeti gépek gyártójaként, és alapítótársa a drupának 1951 óta, a 2016-os drupán is az egyik legnagyobb kiállító lesz 1400 m²-es standjával.

Még mindig egy teljesen integrált mérnöki vállalat sziklaszilárd alapjain, a Kolbus egy sokoldalú szerszolgáltatatójává fejlesztette magát a könyv-, akcidens- és újságnymó és a luxus-csomagolás-gyártó ipar számára. A grafikai ipar megrendelőit is, akik a nyomtatást az üzleti folyamatba beágyazták, szintén Kolbus-technológiával látják el.

A Kolbus gépkonstrukciókat, folyamatfejlesztéseket, gépépítést, gépszállítást, installációt és minden egyéb releváns szolgáltatást kínál. A saját, házon belül teljesen gyártott gépek széles skálája még mindig a Kolbus nagy előnye, de egyúttal igen messze ható rendszerkonfigurációs kompetenciát kellett felépítenie annak biztosítására, hogy a Kolbus-ügyfelek mindig a lehető legjobb megoldásokkal legyenek ellátva, függetlenül attól, ki állítja elő ezeket, és kitől kell ezeket

szállítani. Ezért a Kolbus folyamatosan őrzi alapvető kompetenciáját a komplett gépgyártásban. De a jövő számos követelménye csak teljes koncepciókkal oldható meg, a szűz papírtól a végtermékig, és erre a Kolbus tökéletesen felkészült.

A KOLBUS ÜZLETI TERÜLETEI

A Kolbusnál nem úgy tekintenek a „digitális nyomtatásra”, mint üzleti területre. A Kolbusnak meggyőződése, hogy a digitális nyomtatási képesség egyszerűen „szükséges”. A *könyvnyomtatást* a digitális nyomtatási technológia által rendkívüli mértékben gazdagították. Mind a megszemélyesített termékek, mind a valóban vevőorientált logisztika, szintén a digitális technológiától függ. *Az akcidens nyomtatás és az újságnymtatás* még mindig magával ragadó üzleti területek.

Az esztétikailag vonzó termékek, amelyek valóban lelkesítenek, és emellett elképesztően jutányos árúak, örökkön-örökké marketingeszközt fognak képezni a saját kategóriájukban. A Kolbus a jövőben is biztosítani fog kutatási és fejlesztési kapacitást ennek a szegmensnek. A kiváló minőségű fogyasztói árucikkek és pénzügyi szolgáltatások szolgáltatói többé nem elégednek meg annyival, hogy nyomtatott űrlapokat és kézikönyveket kapnak. Egy éppen elkészített termék komplettálása a hozzá tartozó dokumentációval egy közvetlenül a gyártási értékláncba beágyazott folyamat lesz. Az egykori akcidens nyomda autógyártó ügyféllel, nyomtatási ismeretekkel rendelkező autógyártó-beszállító lesz. Az egykori űrlapkészítő nyomda vagy eltűnik a képből, vagy a legmodernebb nyomtatási technológiával rendelkező pénzügyi szolgáltatóvá fejlődik az ipari okmánygyártáshoz. A Kolbusnál ezt „üzleti folyamat nyomtatásnak” nevezik, és figyelembe veszik ennek a gyorsan növekvő szegmensnek a különleges követelményeit.

Egy további, a Kolbusnál még fiatal üzleti terület, a *luxuscsoomagolások* gyártásának technológiája. A könyvgyártó automaták építésében szerzett majdnem 90 év tapasztalataira alapozva a Kolbus megoldások széles skáláját alkotta meg a merevfalú papír csomagolásokhoz. A konstans, ipari minőség, gyorsabb és szerszám nélküli gépátállítás és a digitális nyomtatáshoz illeszkedés bevezetésével a Kolbus új lehetőségeket teremt a csomagolóanyag-gyártóknak és az ő ügyfeleknek a luxusárú piacán.

Szakszavaink honosítása

Békésy Pál
Mondat Kft.

Az ólomszedés korszakában a nyomdaipar egy zárt szakemberekből álló csoportot jelentett. Ez a csoport saját nyelvezetet használt, a szakszavak elsősorban a német nyelvterületből honosodtak meg. Mindenki büszkén és természetesen használta az olyan szakkifejezéseket, mint winkel, ciceró, kvadrát stb. Bár voltak próbálkozások a szakszavak honosítására, a szakma többnyire nem fogadta el a javaslatokat. Nem is volt ezzel semmi gond.

A változást a számítógép megjelenése hozta. Hirtelen minden ember számára elérhetővé vált a nyomdászszakmának fenntartott oldalkialakítás lehetősége. Bárki, különösebb előképzettség nélkül újságot, könyvet készíthetett, ha megtanulta a programok használatát. Ezzel együtt a nagy, operációs rendszereket gyártó cégek elkezdtek szoftvereik fordíttatását, lokalizálását. Az volt a feltételük, hogy mindent le kell fordítani. És ebben a hatalmas munkában sokszor olyan emberek vettek részt, akik a szakmáról keveset tudtak. Ezekben a hősidőkben került bele a máig vitatható „tájolás” szó a nyomtatás paramétereinek beállítására szolgáló párbeszédablakba. Bár a legtöbb ember megszokta, én nem tudok megbékélni ezzel a – térképészetben használatos – szóval. A papírnak ugyanis nem tájolása, hanem helyzete van. Így beszélhetünk fekvő helyzetű és álló helyzetű papírról, de a fekvő tájolású papír szakmaidegen fordítás. És mégis megmarad, mert egyes neves szoftvergyártók ragaszkodnak hozzá.

Kevesen emlékeznek arra a vitára, ami régen a honlap és ottlap körül folyt. Mára csak mosolyogni lehet az ottlap fordításán, pedig a honlap mellett egy darabig ezt is lehetett olvasni. Hiába, a felhasználók hamar eldöntik, mit akarnak használni, és amit nem fogadnak el, az eltűnik. Kazinczy korában a sinus függvényt kebelnek, míg a cosinus függvényt pótkebelnek akarták magyarosítani, az arccos függvény a visszáspótkebel elnevezést kapta volna, de végül maradtak az eredeti latin függvénynevek, ami talán nem is baj.

Azt hiszem, a jól eltalált magyar kifejezés mindig megmarad, ezekre nagy szükség van, hiszen a korábban kizárólag a nyomdaiparnak szánt programok most bárki számára hozzáférhetőek, s csak akkor fogják a honosított verziót telepíteni a gépre, ha annak lokalizált szakszavait használni akarják. Nagyon örültem, hogy a szedőszakma néhány kifejezése megmaradt a mai oldalkialakító programokban. Annak azonban kevésbé, hogy egy fordító a régóta nem használt hüvelyk mértékegységet erőltette a mai kor emberére. Ezzel azt a helyzetet teremtette meg, hogy önmagában hüvelykként használjuk, de a nyomtatók felbontásának jellemzésére már nem pph a rövidítés, hanem dpi. Ebben semmi logika sincs. Ugyanez a helyzet a pixel képpont fordításának erőltetésével. Ráadásul ezt már kp vagy kpp rövidítésként is megtalálhatjuk. Mivel a szakirodalom zöme angol nyelven érhető el, és sajnálatos módon a magyar nyelvű publikációk száma kevés, ez a lokalizált megoldás inkább zavart eredményez. Közben megjelentek újabb egységek is, így a voxel és hogel. Ezekkel mit lehet majd kezdeni? Hiszen az eredeti angol szó is szóalkotás során jött létre két önálló angol kifejezésből. Amennyiben nem lesznek honosítva, mi indokolja az inch és pixel lokalizálását? Még nem késső visszatérni rájuk. Sokkal könnyebb lenne eligazodni az interneten, ha inch és pixel lenne a programokban. Pont ezért nem lett magyarra lefordítva az RGB és CMYK színterek rövidítése. És

senki sem ellenkezett, mindenki számára természetes, hogy ezek az angol rövidítések találhatóak minden magyarra fordított programban. A német nyelvterület nagy, ott úgy döntöttek, hogy ezeket is lefordítják, de a magyar nyelvterület kicsi, mi akkor döntöttünk jól, amikor a szinterek kezdőbetűit angolul hagytuk.

A color management – vagy ahogy mindenki elfogadta, színkezelés – rengeteg új szóval teszi próbára a fordítók ötletességét. Szerencsére a „Rendering Intent” leképezési mód fordítását rögtön elfogadták a felhasználók, és a többi új keletű angol kifejezés magyar megfelelőjét is. Talán éppen azért, mert maga a színkezelés is olyan, amit a legtöbb embernek tanulnia kell. Ma már természetes a „Spot color” „Direk szín” fordításának használata. Közben azért voltak változások, s a perceptuális leképezés érzethelyes fordítása a helyesebb aránytartó fordításra változott, ezzel is bebizonyítva, hogy szabad módosítani. Van azonban olyan eset is, amikor a szoftverek miatt kell némely fordítást megváltoztatni, akár egy olyan szóét is, melyet a szakma régóta használ. Ez történik most a „Gamut”, eddigi jól bevált „Megjeleníthető szintartomány” fordításával.

Sajnos a párbeszédablakokban nincs ennyi hely, nem lehet leírni az „Out of Gamut” helyére azt, hogy „Megjeleníthető szintartományon kívül”, egészen egyszerűen azért, mert nem fér el. Deák Jahn Gábor barátomnak támadt egy ötlete: a zene tudomány területéről a hangterjedelem kifejezés mintájára használjuk a „Színterjedelem” fordítást. Első hallásra megszerettem. Érthető, mindenki tudja, mit is jelent, és a programokban kevesebb helyet foglal. Az „Out of Gamut” fordítása így „Színterjedelmén kívül” lett. Úgy tűnik, ezt is elfogadta a szakma, és egyre több helyen találkozom vele. Nem tudom, ki kezdte el először alkalmazni, vagy másnak is ez a társítás volt nyilvánvaló, de a végeredmény szempontjából ez lényegtelen. Szerencsére a rossz példák mellett egyre több jó példát is talál az ember, ami öröndetes.

Rengeteg szakkifejezés ér el hozzánk, és ahhoz, hogy nyelvünket megőrizzük, egyeseket átveszünk, másokat magyar megfelelővel helyettesítünk. Ennek felelőssége a miénk. Ha jól élünk vele, nyelvünk gazdagodik, ha rosszul, szegényebbek leszünk.

Hatodik alkalommal kerül kiírásra a GPwA pályázat!

Cél

A papír-, nyomda- és csomagolóipar területén végzett kiemelkedő környezetközpontú vállalatirányítási tevékenység, környezetkímélő technológiák alkalmazása, valamint a papír-, nyomda- és csomagolóipar környezettudatosságának fejlesztése területén végzett tudatformáló, példamutató tevékenység elismerése.

Kategóriák: Az Év Zöld Papírkereskedője – Az Év Zöld Nyomdája – Az Év Zöld Csomagolóanyag-gyártója

A GPwA 2016 partnerei:

Fővédnökök: Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület • Csomagolási és Anyagmozgatási Országos Szövetség • Prosystem Print Kft. • X-Rite Pantone. **Támogatók:** Canon Hungária Kft. • Eurotronik Zrt. • Grafika Kereskedelmi Zrt. • Heidelberg Magyarország Kft. • **hubergroup** Hungary Kft. • Igepa Paper Hungary Kft. • Jura Trade Kft. • Konica Minolta Magyarország Kft. • Ricoh Hungary Kft. **Médiapartnerek:** Magyar Grafika • Nyomdavidág • PRINTinfo

A GPwA 2016 szervezője: a Mérnök és Nyomdász Kft.,
projektvezető: dr. Schulz Péter.

Jelentkezés: a részvételi szándékot rögzítő Pályázati dokumentáció
beadási határideje: **2016. június 30.**

További részletek: + 36/20/970-4807;
www.p-e.hu GPWA/AZ AKTUALIS PÁLYÁZAT

Az egri könyvnyomtatás kezdetei (1755)

V. Ecsedy Judit

Egerben az első nyomda Barkóczy Ferenc püspök kezdeményezésére és az ő segítségével létesült 1755-ben. Barkóczyt 1745-ben nevezték ki egri püspökké, hatásköre a teljes iskolai hálózatra kiterjedt, és hozzátartozott a könyvcenzúra is.

Ebben az időben Magyarországon – az erdélyieket nem számítva – mindössze nyolc városban folyt folyamatos könyvtermelés. Bár Kassa az egri püspökség területére esett, az ottani jezsuita nyomda megléte nem pótolta az Egerben alapítandó nyomdát.

A püspök széles körű kulturális koncepciójához hozzátartozott a katolikus nyomda létesítése is. Franz Anton Royer személyében megtalálta a nyomda vezetéséhez szükséges szakembert is. A pozsonyi nyomdaalapító Royer fiát Barkóczy még pozsonyi prépost korából ismerhette. Az ifjú Royer 1750-ben

Cato műve Barkóczy Ferenc támogatásával jelent meg

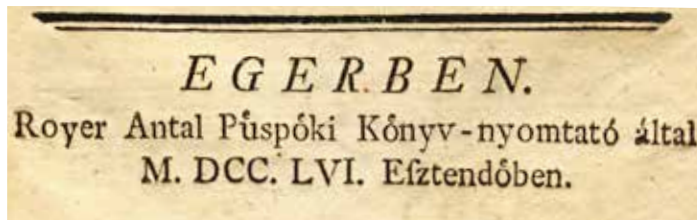
eladta pozsonyi nyomdáját unokatestvérének Johann Michael Landerernek, maga pedig valószínűleg már ekkor elhagyta Pozsonyt, bár nevével legközelebb csak 1755. évi egri nyomtatványokon találkozni.

A tipográfia Royer tulajdona volt, de sokat jelenthetett számára Barkóczy pártfogása, és az,

hogy „püspöki könyvnyomtatónak” címezhetette magát. Hogy mennyire hatékony volt ez a pártfogás, az abból is látható, hogy Royer királyi privilégium, szabadalomlevél nélkül nyomtatott Egerben.

Barkóczy csak 1760. január 6-án kért a királynőtől privilégiumot, de a nyomda már addig is zavartalanul működött, annak ellenére, hogy Royer közben 1758 végén bérbe adta (vagy talán eladta) a nyomdát sógorának, Karl Josef Bauernak, maga pedig eltűnt Egerből. Volt már gyakorlata: szakképzett nyomdászként vezette egy ideig a pozsonyi nyomdát. Bauer idejében a nyomtatványok színvonala semmit sem csökkent, azonban nem lehetett jó üzletember.

A Barkóczyt követő egri püspököknek, Esterházy Károlynak egyre inkább szüksége volt jól és eredményesen működő nyomdára. Ezért megvásárolta Bauertől, és szervezetileg a püspöki iskolához csatolja. 1765-ben a nyomda értéke 5523 forintot tett ki. 1769-ben Egerbe hívták Ambró Ferencet, a későbbi váci

Az első egri nyomdász neve egy korai magyar nyelvű nyomtatványon

Könyvdíszek az egri nyomdából

Pálmafát ábrázoló díszes fejléc az egri nyomdából

nyomdász. Keze alatt öt nyomdász és egy-két inas dolgozott. Ez a legmagasabb munkáslétszám az egri nyomda 18. századi életében.

A nyomda 1774-ben már az időközben felépült Liceum földszintjén, három helyiségben kapott otthont. Bár az egri nyomda nem tartozott a legnagyobbak közé, folyamatos, egyenetlen működése során a 18. században közel 800 kiadványt bocsátott ki.

Több kiadványa is Barkóczy Ferenc költségével jelent meg, mint Cato Jó erkölcsre oktató versei magyarul,¹ amely azután más nyomdáknak is több kiadást ért meg.

A későbbi egri püspök Esterházy Károly ugyancsak nagylelkű pártfogója volt a hitbuzgalmikönyvek megjelentetésének. A teológiai művek között nagy terjedelmű munkák is megjelentek, köztük a sztoicizmus és a felvilágosodott reform-katolicizmus jegyében fogant alkotá-

sok is. Emellett a mindegyre erősödő magyar nyelvűség jellemezte a nyomda kiadványait.² Nemcsak vallásos, hanem gyakorlati, gazdálkodással kapcsolatos kiadványok is kerültek ki a nyomdából, mint a méhészetet népszerűsítő *Angliai méhes kert*,³ amelynek csak Egerben három kiadásáról is tudunk.

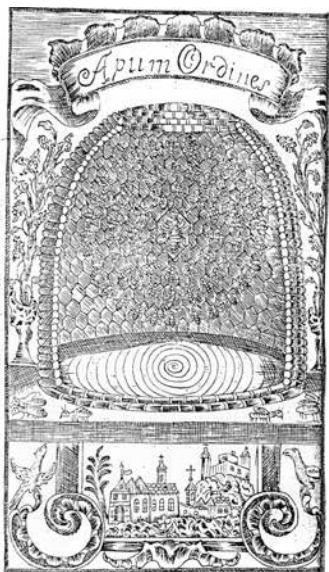

Esterházy Károly egri püspök támogatásával megjelent énekeskönyv (1797)

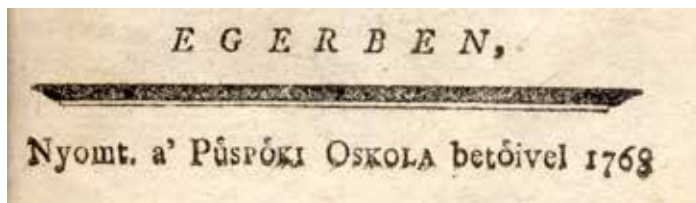
1 Cato Jó erkölcsre oktató Kátónak versei, melyeket magyar nyelvre fordított Nagy Lajos, a köz-jónak gyarapodására dicséretes költséggel ki-nyomtatott Barkóczy Ferenc egri püspök (Eger 1756)

2 Bitskey István: Barkóczy Ferenc és egri nyomdája. In: Hevesi Szemle 1973. 39–40.

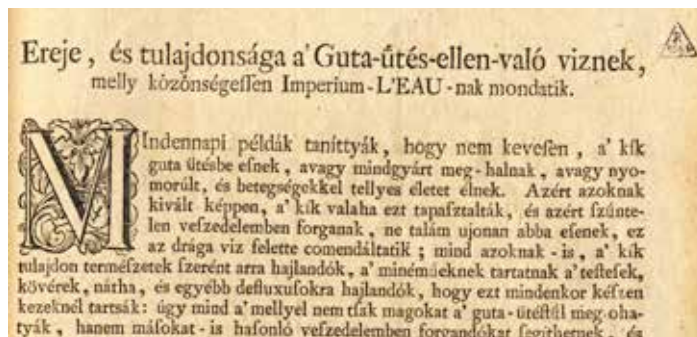
3 Gedde, J.: Angliai méhes kert. Magyarra fordította Szattmári Király György. Eger 1768

Méhkaptárt ábrázoló rézmetszetű illusztráció a Méhes-könyvből (1768)

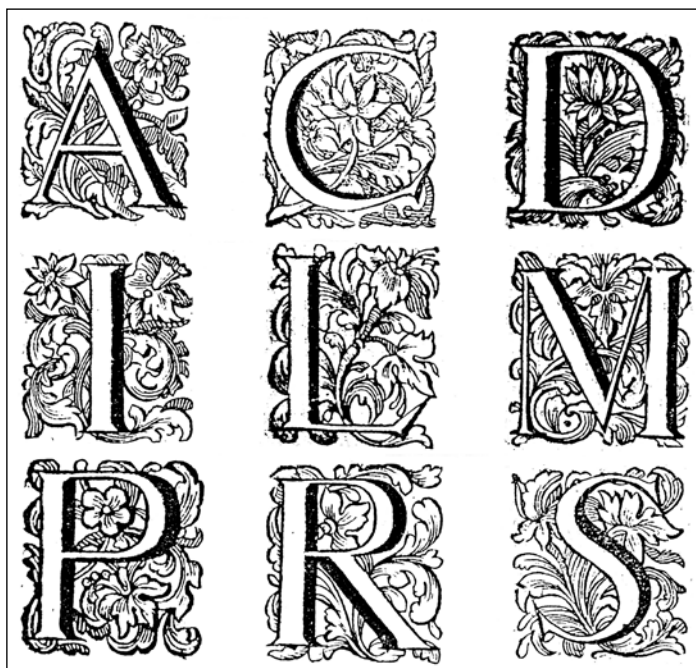
Az Angliai méhes kert harmadik kiadása már a Püspöki Iskola nyomdájában készült 1768-ban

Az egri patikában kapható gutautés elleni gyógyszer leírása (1770)

Ismerjük a nyomda állapotát és felszerelését a 18–19. század fordulóján. Három nyomtatóprés állt ekkoriban a nyomdában, a betűkészlet is meglehetősen nagy volt. Minden jel arra mutat, hogy ezzel a felszereléssel dolgozott a tipográfia 1761 óta: csupán kevéssel az után, hogy a püspöki iskola birtokába került, 1768-ban történt némi felújítás a betűkészletben.⁴

Változatos díszítményekkel és kiváló betűanyaggal ellátott igényes kiállítású nyomtatványai a század második felének egyik legkiválóbban vezetett műhelyének mutatják.⁵ Ez a 18. századi alapítású katolikus nyomda még századunkban is, egészen az államosításig (1949) működött Líceumi Nyomda néven.

Az egri nyomda jellegzetes, leveles iniciaisorozata

4 Felhasználtam Hermány Csabáné Szatmári Beatrix szakdolgozatának anyaggyűjtését (Bp. 1991, Kéziratban)

5 Kutatásomat az NKFI-OTKA K 104231 program támogatta.

A debreceni városi nyomda évszázadokat átölelő első korszaka

(1561–1705)¹

Bánfi Szilvia

A magyarországi nyomdászattörténetben kivételes szerepet tölt be Debrecen, hiszen a nyomdászat 1561. évi meghonosodása óta napjainkig egyedül ez a város rendelkezett folyamatosan nyomtatóműhellyel.²

A VÁROSI NYOMDA MEGALAPÍTÁSA A 16. SZÁZADBAN

A gazdag mezőváros, Debrecen a 16. század második felétől kezdődően a Tiszántúl egyik meg-

határozó szellemi központjává vált. Melius Juhász Péter tevékenységének köszönhetően lakossága egyöntetűen a helvét irányú református egyház követője lett.

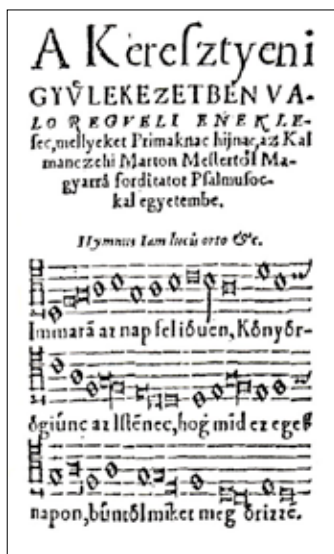
Melius Juhász Péter, aki éles harcot folytatott mind a katolikusokkal, mind az unitáriusokkal, református egyháza védelmében fölismerte a nyomdászat jelentőségét. Számára a legjobb pillanatban, 1561 elején érkezett Debrecenbe a nyomdászat mesterségében is járatos, protestáns vallása miatt üldözött Huszár Gál.

A pártfogást és oltalmat nyert Huszár cserébe nyomdájának szolgálatát ajánlotta Debrecen református püspökének. Tipográfájának első terméke, az általa még Óváron

megkezdett és épp Meliusnak ajánlott, Kassán tovább folytatott, ám ottani letartóztatása miatt abbamaradt énekeskönyve volt,³ amely napjainkig forrása mind az evangélikus, mind a református énekeskönyveinknek.

A könyvnyomtatás hatását fölismerő Melius Juhász Péter beszélhette rá az 1562-ben távozó Huszár Gált és állapodhatott meg vele arról, hogy nyomdakészlete egy részét engedje át Debrecen város számára. A források hiányában ma már nem tudható, hogy kettőjük között az egyezés milyen körülményekkel és feltételekkel kötöttett.

Eredményeként született meg az egyház által is „felügyelt” debreceni városi nyomda. Huszár Gál távozását követően századokon át a nyomtatóműhely különleges tulajdonosi, bérleti kapcsolatban állt Debrecen városával. A nyomdászok

1. ábra. Az első debreceni nyomtatvány Huszár Gál kottával kísért énekeskönyve (RMNy S 169A) volt

2. ábra. Huszár Gál nyomdászjelvénye

1 A szerző kutatásait az NKFI-OTKA 104231 számú kutatási program támogatta.

2 A debreceni városi nyomda 16–17. századi történetét az újabb kutatási eredményekkel kiegészítve taglalja Bánfi Szilvia, *A debreceni nyomdászat kezdetei a betűtípus-kutatás tükrében*. In: *Jubiliumi könyv- és nyomdászattörténeti szimpózium legrégibb folyamatosan működő nyomdánkról*. Debrecen 2011, 11–29.; Bánfi Szilvia, *A debreceni városi nyomda (1601–1705)*. In: *A régi magyarországi nyomdák betűi és díszei XVII. század. 2. kötet Kelet-magyarországi és erdélyi nyomdák, Lőcse, Kassa*. Hungaria Typographica II. Budapest 2014, 1. köt. Tanulmányok és katalógus, 64–86, 2. köt. Illusztrációk 713–778.

3 RMNy S 169A.

mindegyike használta elődei felszerelését, és haláluk, illetve távozásuk után alighanem a ma már sajnálatosan nem ismeretes bérleti szerződésekkel adták át az új bérlő-vevő tipográfusoknak a városi nyomda épületét a nyomdai anyaggal együtt. Ezen a módon gyarapodott a debreceni városi officina készlete közel másfélszáz éven át. A debreceni nyomdászok közül egyedül Fodorik Menyhértnek a cívisváros vezetésével kötött szerződése⁴ maradt fenn a 17. század első harmadából. Ennek ismerete magyarázatot ad arra, hogy a református egyház mellett a debreceni tanácsnak miért volt olyan erős befolyása a városi nyomda sorsának alakulására.

3. ábra. Debrecen fametszetes címere is Raphael Hoffhalter 1563. évi közreműködését igazolja (RMNy)

A 16. századi debreceni nyomdászok közül kiemelkedik az 1563 tavaszán protestáns néze-

4. ábra. Az 1563-ban Raphael Hoffhalter, majd 1583-ban fia, Rudolf által készített fametszetes Debrecen címer

tei lelepleződése miatt Bécsből Debrecenbe menekült európai rangú tipográfus, Raphael Hoffhalter, aki 1563–1564 között nevének elhallgatásával vett részt a debreceni városi nyomda működtetésében. 1565-től függetlenítette magát, saját tulajdonú nyomtatóműhelyt állított föl, amelynek első kiadványai még ebben az évben, Debrecenben jelentek meg.⁵

Raphael Hoffhalter tevékenységéhez szorosan kötődő Török Mihály és utóda, Komlós András jelentős szerepet játszottak az unitáriusok és reformátusok között folyó kiélezett hitvitákban. Ezzel személyesen is hozzájárultak a debreceni helvét irányú református egyház megmaradásához és megerősödéséhez.

Az 1576-tól már Debrecenben tartózkodó és nyomtató ifjabb Hoffhalter, Rudolf foltehetően házasság révén hozzájutott Komlós András egykori nyomdakészletéhez. Az apjától örökölt készletből mindössze fametszetes családi címerét,

a haláltáncos iniciálésorozatot, és két felújított betűtípust vitt magával Debrecenbe. 1577 augusztusától már saját neve alatt adta ki *Aritmetica* címen⁶ az első magyar nyelvű matematikakönyvet, amelynek ajánlásában magát minden keresztény olvasónak ajánlotta. Hoffhalter Rudolf 1584–1585 között egy esztendőre nyomdájával együtt Váradra költözött, ezalatt Debrecenben a nyomdászat szünetelt. 1585-ban viszont Debrecenbe, ahol a következő esztendőben hozzákezdett a Félegyházi Tamás által készített magyar *Újszövetség*-fordítás⁷ kinyomtatásához, ám halála miatt a nyomtatást már nem ő fejezte be.

A két Hoffhalter tevékenységével jelentősen hozzájárult a magyarországi nyomdászat színvonalának emeléséhez. Az általuk megjelentetett közel félszáz nyomtatvány közül néhány nem csak tartalma okán, de megjelenítése miatt is a hazai reneszánsz könyvművészet méltán számon tartott kincse.

4 Magyarországon az első ismert, a tipográfussal kötött szerződés szövegét közli: Csűrös Ferenc, *A debreceni városi nyomda története 1561–1911*. Debrecen 1911, 97–99.

5 RMNy 205, 207.

6 RMNy 378.

7 RMNy 584.

5. ábra. A debreceni városi nyomdának is helyt adó egykori városháza

A VÁROSI NYOMDA A 17. SZÁZADBAN

Rheda Pál (1596–1619) Raphael Hoffhalter és Komlós András után a harmadik debreceni nyomdász, aki nem magyar anyanyelvű volt. Származását nem csak Lipsiai (latinosan Lipsensis) előneve igazolja, hanem a neves lipcsei könyvkereskedőjével és kiadójával, Henning Grossével fennálló folyamatos kapcsolata is megerősíti. A Rheda Pál-féle debreceni tipográfiai anyag lényegében megegyezik a Hoffhalter Rudolf által 1583 után fölállított sajtó felszerelésével. Mindössze néhány magával hozott záródíszsel és nyomdai cífrával bővítette a debreceni városi officina felszerelését. A korábbi vélekedést, amely szerint Rheda Pál új betűket metszett volna, a legújabb kutatások nem igazolták. Ugyanakkor valószínűsíthető, hogy több betűsort a még meglévő matricáról megújíthattak. Kiadványai ízlésesek, tipográfiailag szépen kivitelezettek, ami mesterségbeli tudását bizonyítja.

Az utód, Rheda Péter (1620–1630) édesapjához hasonlóan jártas volt a nyomdászat mesterségében. Az általa veze-

tett tipográfia anyaga azonos volt az apjától örökölt felszereléssel, amelynek betűanyaga működésének utolsó szakaszában többségében már elhasználódott.

Rheda Péter követte édesapjának kiadói gyakorlatát. Az egyházi-vallásos kiadványok mellett ő is jelentetett meg kalendáriumokat és szórakoztató jellegű világi tárgyú műveket.

Ezután, a legtöbb korabeli magyarországi nyomdától eltérően, Debrecenben már csak magyar nyomdászok tevékenykedtek. Először a nyom-

6. ábra. Derecskei Ambrus prédikációgyűjteménye (RMNy 895) Rheda Pál kiadásában jelent meg

da vezetését a városi tanács a jómódú iparos családból származó Fodorik Menyhért (1631–1651) deákra bízta, aki könyvárus és könyvkötő volt. Bár magasabb iskolai végzettséggel és némi nyomdász ismerettel is rendelkezett, de azt a szakmai szintet nem érte el, amit a Rheda nyomdászcsalád képviselt. 1633-ban a cívisváros vezetése írásos szerződést kötött – ez a legkorábbi fennmaradt magyarországi nyomdász szerződésünk – Fodorikkal. E szerint a tipográfia ugyan a nyomdász tulajdonába került, de működését a tanács minden szempontból ellenőrizte. A nyomda ettől fogva már nem folytathatott önálló kiadói politikát. A város gyakorlatilag cenzúrajogot gyakorolt felette. A szerződés értelmében pedig a városi tanács visszaválthatta a nyomtatóműhelyt, amelynyiben annak tevékenységével elégedetlen lett volna.

Fodorik Menyhért tipográfijából többségében vallásos művek kerültek ki. A debreceni tipográfia az ő tevékenysége

7. ábra. Mind a két Rheda rendszeresen jelentetett meg naptárat (RMNy 1426)

8. ábra. A puritán kegyességi irodalom nagyhatású alkotása (RMNy 1639) Fodorik Menyhért kiadásában készült

alatt jelentetett meg elsőként 1637-ben angol nyelvű szövegrészletet.

1661-től vehette át a debreceni officina irányítását Karancsi György, aki nem volt képzett nyomdász. Ő is az elődeitől örökölt. többnyire igen elhasználódott betűkkel kezdte meg működését. Kiadványait igénytelenség, mesterségbeli járatlanság jellemzi. Nyomdászattörténeti megítélés szerint Karancsi György tizennégy évi működése a legszomorúbb időszak a debreceni városi nyomdának. Annak ellenére, hogy a 17. századi debreceni nyomdászok közül egyedül ő bővítette nagy számban könyvdíszekkel a városi műhely készletét, tevékenységét a „Karancsi-betűk” elmarasztaló kifejezéssel illeték, ami évszázadokig a hanyag nyomdászati munka szinonimája lett. Debrecen városi tanácsa

1671. június 21-diki határozata szerint az *elhanyagolt nyomda élére* új tipográfust kívánt állítani.⁸ Meghívták a pataki fejedelmi nyomda elűzött egykori vezetőjét, Rosnyai Jánost, aki az újabb kutatás megállapítása szerint a sárospataki nyomda kényszerű szüneteltetése miatt 1663–1665 között éppen Debrecenben segítette a Karancsi irányította városi tipográffiát. Rosnyai valószínűleg épp ezért ekkor még nem fogadta el a meghívást, csak Karancsi György halála után vette át a debreceni városi tipográfia vezetését.

Rosnyai János 1671-ben másodikjára azzal a céllal érkezett Debrecenbe, hogy a magával menekített pataki fejedelmi nyomda készletét a városházán biztonságba helyeztesse. Véglegesen csak 1677-ben tért vissza a debreceni városi officina élére.

Tevékenységének elején Rosnyai még a Karancsitól örökölt nyomdai anyaggal kezdett el nyomtatni. 1678 második felétől azonban már az Amszterdamban vásárolt új betűti-

9. ábra. Feltehetően a Váradi Biblia számára készült iktári Bethlen-címer 1661 után került Karancsi György tulajdonába

10. ábra. A Kolozsvárról elhozott Szenci Kertész Ábrahám-féle záródísz ismerhető fel az 1681. évi debreceni nyomtatványon (Sztripszky I 2180/386)

pusokkal és nyomdai cifrákkal jelentette meg kiadványait. Ettől kezdve a debreceni városi nyomda az 1705-ös megszűnésig ezeket az új hollandiai betűtípusokat és nyomdai cifrákat alkalmazta. Rosnyai János a Kolozsvárról magával hozott könyvdíszekkel szintén bővítette a városi műhely könyvdíszkészletét. Lisznyai K. Pál kollégiumi tanár előadásainak nyomtatásban megjelentetett kötetében a szemléltető ábrák és térképek hiányát Rosnyai drótok alkalmazásával, igen egyszerű módon oldotta meg. Ezt a technikai megoldást későbbi utóda, Kassai Pál is átvette.

A debreceni városi műhely következő vezetője Töltési István (1683–1685) lett, aki a korábbi vélekedéssel szemben nem debreceni, hanem való-

8 Csürös, i. m., 338, XV. okmány.

11. ábra. RMK I 1317 címlapja

színiúleg komáromi születésű volt. Egykori komáromi tanára, Csúzi Cseh Jakab ajánlatára Bécs egyik hírneves könyvkereskedőjénél kezdte meg vándorútját könyvkötő mesterségének tökélesítése céljával.⁹

A cívisváros tanácsa Töltési Istvánt még Rosnyai János életében, 1681. augusztus 6-án külföldi tanulmányútra küldte. Töltési Istvánt Hollandiában Tótfalusi Kis Miklós tanította a betűmetszés és -öntés mesterségére, ám ez nem tartott három hónapnál tovább.¹⁰ A debreceni városi tanács azzal a szándékkal küldte Töltésit külföldi tanulmányútra, és azért hozatott Hollandiából új betűtípusokat, mert meg kívánta jelentetni Komáromi Csipkés György 1675-re elkészült, a református egyház által 1681-

ben jóváhagyott bibliafordítását a városi nyomdában.

Töltési István debreceni működése nem tartott sokáig, mivel tevékenységét ellehetetlenítette a korszak politikai története, a Thököly Imre és I. Apafi Mihály erdélyi fejedelem között 1685 elején elmérgesedő viszály. A puritánusok ellen hozott szatmárnémeti zsinat XXV. végzése ürügyén Töltésit elítélték. A fő bűne valójában az volt, hogy még mindig Thököly Imrének dolgozott. A Töltési ellen kiszabott ítélet miatt a cívisváros főbírája, Komáromi István 1685. július 12-én I. Apafi Mihályt levélben kérte, kegyelmezzen meg a szegény *typographusuknak*.¹¹ Nincs ismeretünk arról, hogy valóban raboskodott-e, és ha tényleg bebörtönözték, akkor az mennyi ideig tarthatott? Elítélése bi-

13. ábra. Kassai Pál új szerzeménye, a Q betűs iniciálé

zonyára hozzájárulhatott ahhoz, hogy a Komáromi Csipkés György-féle bibliafordítás csak jóval később, 1717-ben Leidenben került kinyomtatásra.¹² Töltési neve legközelebb 1703-ban fordult elő ismét nyomtatványon, a Komáromban újraindított nyomdai vállalkozásának kezdetén.

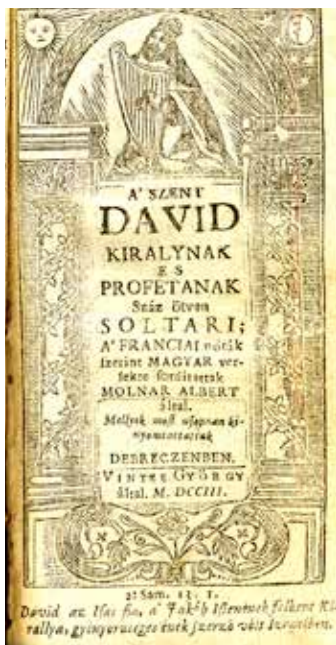
12. ábra. Csáktornyai János Magyarország-címerének Töltési István által utánmetszett változata

9 Erről maga tesz említést a Guilielmus Amesius *Medulla theologica* című művéhez írt ajánlásában, amikor köszönetet mond egykori tanárának Csúzi Cseh Jakabnak. RMK II 1563, §.a. ←???ez mi???

10 Töltési István meleg szavakkal emlékezik meg a debreceni tanácsról, amely őt *in arte Typographica & Fusoria*, vagyis a nyomdászat és a betűöntés művészetének elsajátítása céljával külföldi tanulmányútra küldte. RMK II 1563, §.b. ←???ez mi???

11 Történelmi Tár 1895, 756.

12 Fekete Csaba, *Komáromi Csipkés György Bibliájához (helyesbítés)*, Magyar Könyvszemle (124. évf.) 2008, 439–442.

14. ábra. Ugyancsak Kolozsváról került Debrecenbe a hárfán játszó Dávid királyt ábrázoló fametszetes címlapkeret

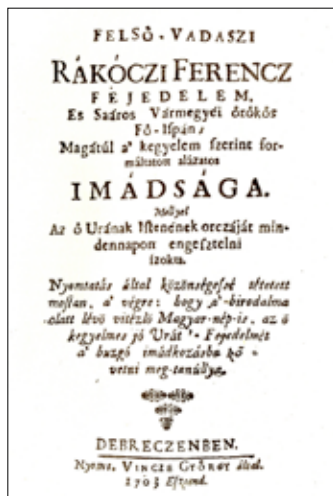
1686 márciusától vezette a debreceni városi nyomdát Kassai Pál. Ő is jártas volt a nyomdászat mesterségében és kiadványai színvonala semmivel sem maradt el a városi tanács által nagyrabecsült Rosnyai Jánosétól. A debreceni városi tipográfia készletét maga is szerény mértékben gyarapította.

A 17. század utolsó debreceni nyomdásza, Vincze György 1697-től vezette a városi tipográfiát. Az elődei által épített és bővített nyomdai készletet szintén gyarapította. Működése során szoros együttmű-

ködést alakított ki a kolozsvári nyomdászokkal. Ennek köszönhetően kapta kölcsön egyszerű alkalomra Tótfalusi Kis Miklóstól 1699-ben a jeles kolozsvári tipográfus 10 pont méretű öntött kottáit a Szenci Molnár Albert-féle zsoltároskönyv „kisedt” (tizenkettő-rét) formátumú kiadásához.¹³ *Szent Dávid király zsoltárai* többi kiadásakor 1697-ben,¹⁴ majd ugyancsak 1699-ben,¹⁵ végül 1703-ban¹⁶ fametszetű eljárásal készült, hangjeggyel egybemetszett kottasorokat alkalmazott.

Vincze György a hárfán játszó Dávid királyt ábrázoló címlapkeretet, amely korábban Veresegyházi Szentyel Mihály kolozsvári kiadványait díszítette, a Kassai Pál mellett inaskodó, majd Kolozsvárott Tótfalusi Kis Miklósnál tanuló Miskolci Csulyak Ferenc révén szerezhetette meg.

Vincze György és a debreceni városi nyomda sorsa szorosan összefonódott a Rákóczi-szabadságharcral. A debreceni officina 1703 őszéig egymaga nyomtatott a kurucoknak. Azonban ezeken a kiadványokon Vincze György nevét nem szerepeltette. A betűtípusok, valamint a könyvdíszek alapján egyértelműen megállapítható, hogy ezen *Imádságán*¹⁷ olvasható neve. Ugyancsak ő nyomtatta Rákóczi nevezetes *Manifestumát* 1703-ban latin,¹⁸ 1704-ben pedig magyar nyelven.¹⁹

15. ábra. II. Rákóczi Ferenc fejedelem imádsága (RMK I 1667)

A Rákóczi szabadságharc 1705-i őszi eseményei tragikusan érintették Debrecent. Az Erdély ellen induló császári csapatok érkezésének hírére II. Rákóczi Ferenc október 19-én elrendelte a város kiürítését. A gazdátlan üres Debrecent előbb a kurucok, majd az október 21-től érkező labancok dúlták fel. E pusztításnak esett áldozatul a debreceni városi tipográfia készlete, valamint a még Rosnyai János által 1671-ben a cívisvárosba menekített sárospataki fejedelmi nyomda felszerelése. Az 1561-ben alapított, közel másfél száz év alatt felhalmozódott debreceni nyomtatóműhely pusztulásakor az egykorú szemtanú szomorúan jegyezte fel a városi jegyzőkönyvbe: *Typographiánk szép vala, de az is mindentől elbomla.*²⁰

13 RMK I 1536.

14 RMK I 1500.

15 RMK I 1536" B."

16 OSzK Évkönyv 1959, 187. (RMK I 1667/a.

17 RMK I 1667.

18 RMK II 2199.

19 RMK I 1689.

20 Csűrös, i. m., 339, XVIII. okmány

Két kiegészítés a debreceni városi nyomda 18. századi rézmetszeteihez¹

Varga Bernadett

1. A debreceni városi nyomdában viszonylag későn, csak a 18. század közepétől regisztrálható a rézmetszői tevékenység. Ennek „oka valószínűleg a protestantizmus [...] puritán kálvini ágának képellenessége és a szakemberhiány lehetett”.² Éppen ezért különösen érdekes az a néhány metsző, akik e korai műveket létrehozták, illetve azok a metszetek, amelyek a 18. századi debreceni könyvdíszek újabb lajstromozásakor előkerülnek. Most ennek megfelelően az egyik legkorábbi debreceni rézmetszőről, Farkas Istvánról és egy eddig ismeretlen metszetről szolgálunk újabb ismeretekkel.

Farkas István egyrészt a Sinai Miklós professzor által 1767-ben kiadott *M. T. Ciceronis Epistolarum Selectarum Libri Tres ...* című kiadványhoz,³ másrészt az 1767-ben Margitai István által kiadott *Új Testamentum*hoz készített címlapmetszetet.⁴ Az előbbi, „igen finom és rajzilag is kiváló”⁵ metszet alatt ez áll: *Steph. Farkas sculpsit Debreceni*, míg a második alatt: *Steph.*

Farkas-címlap, Új Testamentum

Farkas sc. A metszetek készítője Tóth Béla szerint azzal a debreceni Stephanus Farkas diákkal azonos, aki 1758-ban iratkozott be a Kollégiumba, 1769-ben senior, később pedig sárándi, majd kállói lelkész lett.⁶ Az azonosításhoz azonban nem árt egyéb körülményeket is figyelembe venni: Debrecen ugyanis ekkor saját fusoriával

Új Testamentum, Debrecen, 1749

(betűmetsző házzal) rendelkezett, amelyben véletlenül egy Farkas István nevű betűöntő és -metszőt foglalkoztattak.⁷ Az 1765-től 1768-ig Debrecenben dolgozó Fusor Farkasról eddig annyit tudunk, hogy Kolozsvárról jött, ahol a református kollégium nyomdájában, a kor legképzettebb nyomdászánál, Páldi Székely Istvánnál⁸ tanul-

1 A szerző kutatásait az OTKA K 104231 számú programja támogatta.

2 Tóth Béla, *A debreceni rézmetsző diákok*, Bp., Magyar Helikon, 1976, 5.

3 40 × 80 mm.

4 120 × 63 mm. Farkas itt az *Új Testamentum* 1749-es Margitai János által megjelentetett kiadásának címlapját metszette újra, csak néhány jelentéktelen részletet módosítva. Ennek előképe Misztótfalusi Kis Miklós 1687-ben Amszterdamban nyomtatott *Új Testamentum*ának címlapja volt. Lásd: Tóth, i. m., 8.

5 Uo., 8.

6 Uo., 8.

7 Benkő Ferenc, Debrecen város nyomdája és patikája a XVIII. században = Nyomdatörténeti és nyomdászélelmód-kutatási tanulmányok Debrecen város 625., a debreceni nyomdászat 125. évfordulójára, szerk. Tóth Béla, Dankó Imre, Debrecen, 1986, 435.

8 Róla részletesen: V. Ecsedy Judit, *A magyar Bésaléel, Páldi Székely István kolozsvári nyomdász grafikai munkássága* = „Kezembe veszem, olvasom, és arról elmélkedem”, Emlékkönyv Fekete Csaba születésének 75. és könyvtárosi működésének 50. évfordulójára, szerk. Gáborjáni Szabó Botond, Oláh Róbert, Debrecen, TREGY, 2015, 226–242.

ta a mesterséget.⁹ „Állandó jellegű alkalmazottja volt a tipográfának, negyedévenként 50 forint volt a fizetése. 1765-ben nyolc hónap alatt 275 font betűt öntött, a későbbi évekből nincsenek adataik. 1768. március végén hagyta ott a nyomdát.”¹⁰ Debreceni tartózkodásának ideje, valamint képzettsége alapján sokkal valószínűbb, hogy a fenti rézmetszeteket nem a diák Farkas István, hanem a gyakorlott metsző készítette. Farkas eddig ismeretlen utóéletére nézve a Páldi Székely István temetése alkalmából 1769-ben Kolozsvárott kiadott prédikációgyűjtemény ad támpontot. Ennek gyászversei közt találjuk Farkas Istvánét, aki „Néh. Tiszt. Kedves Sógorának és szerelm. Tanítójának szomorú halálát e’ Versekkel gyászolja”¹¹. Eszerint metszőnk viszatért Kolozsvárra, ahol nem szakadt el a nyomdától, hiszen más forrás szerint „a Typographia körül lett munkáiért” – amelyek közelebbről nincsenek megnevezve – fizettek számára.¹²

2. A 18. századi debreceni rézmetszetek sorát gyarapítja az az eddig ismeretlen alkotás is, amelyet Varjas János *Meg-tért embernek énekje* című, 1775-ben megjelent műve elé kötöttek. A 170 × 125 mm-es metszet Péter apostolt ábrázolja, aki egy épület előtt térdelve imádkozik, mellette a bibliai szövegből ismert kakas, a háttérben

jobbira hegyek és az ég madarakkal. A szignó: *Binder sc. Budae*. A metszet ezek szerint Johann Philipp Binder budai rézmetszőhöz köthető. Rózsa György szerint Binder legfontosabb tevékenysége az 1777-ben Nagyszombatból Budára költözött Egyetemi Nyomda számára készült számtalan illusztráció elkészítése volt, ami nyilván megélhetésének alapját jelentette, de dolgozott más pest-budai (Landerer János és Royer Ferenc Antal), valamint egri, esztergomi, kalocsai, kassai, győri, székesfehérvári, pozsonyi és veszprémi kiadók számára is.¹³ Rózsa szerint illusztrációinak témaköre rendkívül széles körű volt, tankönyvek mellett szépirodalmi munkák illusztrálását is vállalta, de ennél is szélesebb körű szakrális vonatkozású grafikai tevékenysége.¹⁴ „Megrendeléseket úgyszólván az ország egész területéről kapott. Katolikus ájtatossági képek, kegytárgy- és oltárbrázolások, valamint vallási jellegű könyvillusztrációi ismertek. [...] Munkái mennyiségét tekintve kétségtelenül Binder volt a 18–19. századforduló legtöbbször foglalkoztatott magyar grafikus.”¹⁵ Rózsa György 300-nál is több munkáját sorolja fel, ugyanakkor biztosra veszi, hogy Binder munkásságát (bár rendkívül nagy példányszámban dolgozott) csak töredékesen ismerjük. Ezért is fontos ez az új lelet még akkor is, ha a Binder

Tótfalusi-címnap

teljes nevével jelzett lapok lehetnek Rózsa szerint saját kezűek, ezzel szemben a csak vezetéknevvel jelettek – ahogy ez is – inkább a műhely közreműködésére utalnak.¹⁶ Mivel a kép teljesen az illusztrált mű témájához illeszkedik, valószínűleg a debreceni nyomda megrendelésére készült, nem készen vásárolták, de erre közvetlen bizonyítékunk nincs. A budai (katolikus) Binder-műhely debreceni (református) nyomdával való eddig ismeretlen kapcsolatának feltárása azonban nem csak azért érdekes, mert újabb adalék a nyomda történetéhez, hanem a korabeli „praktikus interkonfesszionális” viszonyokra is jól rávilágít.

9 Benda Kálmán, Irinyi Károly, A négy száz éves debreceni nyomda, 1561–1961, Bp., Akadémiai (A magyar könyv), 1961, 84. 10 Uo., 84, 278. 56. jegyzet.

11 Idézi Ecsedy, i.m., 229.

12 Török István, Adalékok a kolozsvári ev. Ref. Egyház és főtanoda történetéhez, MKSz, 1882, 286.

13 Rózsa György, Grafikatörténeti tanulmányok, Fejezetek a magyar vonatkozású grafikai ábrázolások múltjából, Bp., Akadémiai, (Művészettörténeti Füzetek, 25), 1998, 61–135.

14 Uo., 62.

15 Uo.

16 Uo., 61.

A veszprémi nyomdászat kezdetei (1789)

V. Ecsedy Judit

Veszprémben, amely püspöki város és megyeszékhely, az első győri nyomdász unokája, Streibig József létesített legelőször nyomdát, 1788-ban. Pápán megnyitott fióknyomdáját költöztette át egy év múlva Veszprémbe. Szinte biztosra vehető, hogy Streibig József nem lakott Veszprémben, hanem Győrből irányította fióküzletét, amely a veszprémi várban volt.

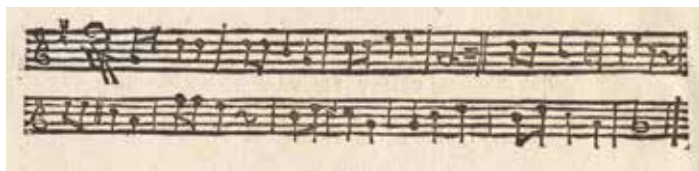
1. Streibig József neve egy korai veszprémi nyomtatványon

1789 és 1793 között húsz-egynéhány mű került ki ebből a műhelyből, miközben a fő vállalkozás helye továbbra is Győr maradt. Bár 1793-ban abbahagy-

ta veszprémi tevékenységét (a nyomdát eladta a Számmer-családnak), itteni jó kapcsolatai továbbra is fennmaradtak, pénzt is kölcsönzött a városnak.

2. Számmer Mihály ugyanazzal a nyomdafelszereléssel dolgozott, mint előde, Streibig József, így jellegzetes könyvdíszzeit is átvette, köztük ezt a díszes fejléct, amely a korszak neves fametszőjének, Gritnernek munkája. A dísz jobb alsó részén aláírása is látszik. (1792)

1 Bánhidi László: A veszprémi nyomdászat két évszázada. Veszprém 1989.

A veszprémi nyomda alapítását örömmel fogadták azok is, akik különféle alkalmakra akartak beszédeket, üdvözlő verseket nyomtatásban megjelentetni.

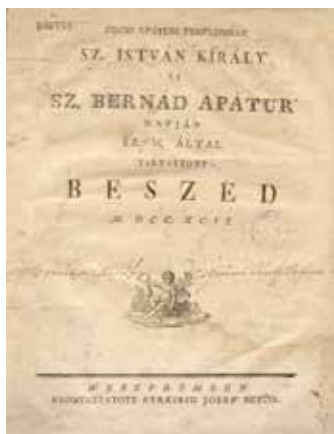
Veszprémben Streibig megjelenése előtt is és azután is élénk könyvkereskedelem folyt. Különösen 1760 után virágzott fel Franz Baumeister könyvkötészete és könyvkereskedése, aki 1788-tól új boltot nyitott a városház alatti helyiségben.

4. A tudományokat jelképező könyvdísz könyvekkel és földgömbbel a Jeles ünnepekre készült prédikációs-kötetből (1789)

Az 1780-as években egy Horváth Mihály nevű könyvkötő és kereskedő is működött a városban Baumeister mellett. A budai, váci, győri és pozsonyi nyomdáktól szerezték be a bekötésre és árusításra szánt könyveket.¹

3. Gróf Széchényi Ferenc Somogy megyei főispáni beiktatására hívei dalt jelentettek meg, amelyben még kottanyomtatás is volt.

5. Bár sem Streibig, sem Számmer nem nevezte magát püspöki könyvnyomtatónak, azért számos egyházi megrendelést kaptak

6. Szökőkutat ábrázoló dísz a Szent Péter és Pál napjára készült prédikációs-kötetből (1791)

A Számmer nyomdászcsalád a 19. századi magyarországi könyvkiadásban játszik ugyan jelentősebb szerepet, de legelső vállalkozásukat még a 18. század végén létesítették Veszprémbe.²

A család őse, Számmer Alajos 1756-ban vándorolt be Augsburgból. Fia, Mihály már Magyarországon született 1763-ban, és legalábbis 1789-től már Veszprémbe lakott. A családnak a győri nyomdással való jó kapcsolatára utal az a tény, hogy Számmer Mihály házasságkötésekor, amelyre 1794-ben Győrben került sor, Streibig József

7. 1794-ben Számmer Mihály volt a veszprémi nyomdász

tanúskodott. Ugyanis felesége révén Számmer rokonságba került a Streibig családdal. A Streibigék tulajdonában lévő veszprémi fióknyomda megvásárlására valószínűleg röviddel a házasságkötés előtt került sor. A nyomda kiadványain 1794-től szerepel Számmer Mihály neve, bár valószínű, hogy már ő volt a Győrben lakó Streibig veszprémi fióknyomdájának vezetője is.

A 18. századi veszprémi nyomdászat alig több mint tíz éve alatt hetven kiadvány jelent meg, nagyrészt vallási témájúak.

A rendszeresen megjelenő kiadványok között szerepelnek az egyházi címtárak, emellett prédikációk jelentek meg magyar nyelven és gyakorlati jellegű munkák is.³

1803-ban alkalom nyílt arra, hogy Számmer Mihály Székesfehérvárott új nyomdai vállalkozást létesítsen. Ehhez a királyi szabadalmat 1806-ban kapta meg, és ettől kezdve egy ideig a veszprémi és a székesfehérvári nyomdát párhuzamosan vezette. A veszprémi 1837-ben szűnt meg.

Veszprém azonban nem maradt nyomda nélkül, mert már 1838-ban megjelent egy kiadvány Jesztány Tóth Jánosnál (Számmer Alajos féle betűkkel). Ez a nyomda egy évtizedig működött, majd 1847-ben Ramasster Károly folytatta a veszprémi könyvnyomtatást.⁴

8. Német nyelvű könyv az eperfa és a selyemhernyó-tenyésztés népszerűsítésére

9. A veszprémi Számmer-nyomda egyik legjelentősebb kiadványa a gyermekeknek szóló, számos szemléltető ábrával illusztrált Természethistória G. Chr. Raff német eredetijéből fordítva (1799)

² Frigyük Katalin: Typis Számmerianis. A Számmer nyomdászcsalád története és a kiadványok bibliográfiája 1794–1920. 1–3. köt. Székesfehérvár 2003.

³ Mazzogato, A.: *Kurze Art Maulbeerhäume zu pflanzen.* (Weszprim 1798)

⁴ A szerző kutatásait az NKFI–OTKA K 104231 programja támogatta.

Ex libris-seregszemle az Országos Széchényi Könyvtárban

Vasné dr. Tóth Kornélia

Ex libris és képkultúra címmel kiállítással egybekötött könyvbemutatóra került sor 2016. február 24-én 15 órai kezdettel az Országos Széchényi Könyvtár 7. emeletén. A grafikusok, gyűjtők, népes érdeklődő közönség előtt a könyvet bemutatta Ürmös Péter művésztanár és a szerző, Vasné Tóth Kornélia. A kisgrafika e seregszemlén a vendégeket Boka László, az OSZK tudományos igazgatója köszöntötte.

Az Országos Széchényi Könyvtár és a Kossuth Kiadó közös kiadásában megjelent *Ex libris és képkultúra. Modern magyar ex librisek* című képes album több mint ezer kisgrafikát, ex librist mutat be az olvasóknak, melyek az OSZK Plakát- és Kisnyomtatványtára anyagából kerültek beválogatásra. Az ex libris, magyarul könyvjegy, eredeti funkciójában a könyv tulajdonosát megjelölő, gyakran művészi kivitelű, kisméretű grafika, melyet rendszerint a könyv táblájának belső oldalára ragasztottak. Mára inkább már önálló gyűjtés tárgyává vált, a műgyűjtés kedvelt válfaja lett. A modern, 20–21. századi ex librisekről mind ez ideig nem jelent meg átfogóbb képes bemutatás, ezért a 352 oldalas album a kisgrafikákból nyújtott színes válogatással méltán tekinthető hiánypótló kötetnek, alpműnek. A kötet hamarosan száz példányban, díszkiadásban, bőrkötésben is megjelenik, a bibliofil gyűjtők nagy örömeire.

A könyv átfogó körképet ad a korszak ex libris-gyűjtőiről és grafikusairól, de tágabb körű ismereteket is nyújt. Tematikusan rendszerezve, 14 fő fejezetre tagoltan mutatja be a könyvjegyeket, az ex librisek ikonográfiáján át követve nyomon történelmünk, irodalmunk, képzőművészeti, zenei életünk nagyjait és főbb eseményeit, hazánk kulturális örökségi helyszíneit, nemzeti emlékhelyeit. Sokak előtt nem ismert, hogy neves íróink-költőink, történelmünk, művészeti életünk jeles alakjai közül számosan rendelkeztek saját ex libriszel, pl. Babits Mihály, Móricz Zsigmond, Radnóti Miklós, Juhász Ferenc, Faludy György, Weöres Sándor; Károlyi Mihály,

GRAFIKUS: NAGY LÁSZLÓ LÁZÁR

Horthy Miklós; Kodály Zoltán, Jandó Jenő; Bajor Gizi stb. Még gyakoribb az utókor által emléket állító ex libris, hommage lap készítése, ezen gyakori a vonatkozó személy portréjának vagy művének, tevékenységének felidézése.

Az ex librisek sokszínűségét, széles körű kultúrtörténeti vonatkozásait reprezentálandó, a kronologikusan felépített történelmi, irodalmi fejezetek mellett a néprajzi, vallási vonatkozású könyvjegyek éppúgy bemutatásra kerülnek, mint az étkezéssel, a növény- és állatvilággal kapcsolatos témák, könyvet, címert ábrázoló ex librisek. Külön említést érdemelnek a foglalkozásokra (pl. orvos, jogász, kovács, bányász, nyomdász, pedagógus, könyvtáros) utaló ex librisek az adott szakma attribútumaival, de találhatunk a különféle hobbikra utaló könyvjegyeket is, mint a bélyeggyűjtés, numizmatika, az ex libris-gyűjtés stb.

A könyv mindenféle korú és érdeklődési körű ember számára érdekes üzeneteket hordozhat,

ahogy Ürmös Péter a bemutatón megfogalmazta: „Nevezhetném a kötetet a gyűjtők enciklopédiájának is, hiszen a képi ábrázoláson keresztül jellemzi az egykori tulajdonosát, az adott kort, az alkotót, de helyesebb lenne Kipling után szabadon a gyűjtők könyvének nevezni a kiadványt. Ahogy a gyermekeknek a mesekönyvet szokták a kezébe adni, ugyanúgy ajánlom az érdeklődők figyelmébe; vegyék kézbe, simogassák kezükkel és szemükkel, gyönyörködjenek benne, és az pedig külön örömet okoz, ha a könyvjegyek minél több üzenetét vagy történetét meg tudják fejteni.”

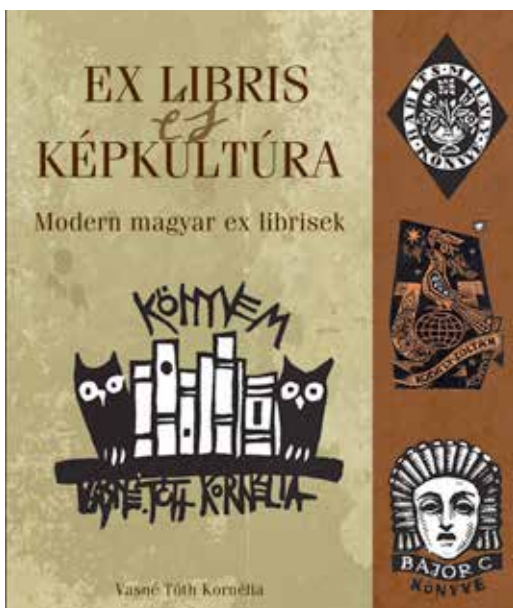
A könyvbemutatóhoz kötődő, április 9-ig megtekinthető kiállítás a képes album tematikái közül a főbbekből nyújt válogatást, kb. 150 ex libris tablón való szerepeltetésével. Az alsó tárlók betekintést adnak az ex libris-készítés fázisaiba, kellékeibe metszőszerszámok, nyomódúcok stb. bemutatásával. Körképet kaphatunk a

GRAFIKUS: KÉKESI LÁSZLÓ

műfaj 20–21. századi történetéről: katalógusok, meghívók idézik fel az országszerte – és kiemelten az OSZK-ban – rendezett ex libris kiállítások sorát, melybe illeszkedik ez a tárlat is. Válogatást láthatunk a téma eddig megjelent szakirodalmából, szakkönyvek és folyóiratok által – e téren kiemelt bemutatást kap az 1962-től napjainkig fennálló Kisgrafika c. folyóirat. A nagyobb ex libris-hagyatékok, -ajándékozások közül Galambos Ferenc jogtanácsos, bibliográfus nemrég OSZK-ba került ex libris-anyagából láthatunk válogatást.

A könyv és a kiállítás is arra hivatott, hogy igazolja az ex libris művelődéstörténeti, kultúr-történeti jelentőségét, és megővja e ritkán emlegetett műfajt a feledéstől.

A könyv adatai:

- ♦ Ex libris és képkultúra. Modern magyar ex librisek
- ♦ Kiadja az Országos Széchényi Könyvtár és a Kossuth Kiadó
- ♦ Szerkesztette, a képeket válogatta és készítette, a szövegeket írta: Vasné dr. Tóth Kornélia
- ♦ ISBN 978-963-09-8443-0
- ♦ A kiadvány ára: 7990 Ft
- ♦ Terjedelem: 352 oldal
- ♦ A kiadvány kapható az OSZK könyvesboltjában és a Kossuth Kiadónál.

Fuchs Zsigmond jeles szakíró munkássága

NYOMDÁSZATTÖRTÉNETI TÖREDÉKEK

Szerkeszti: Gécs Béla

Szaktánk egykori kiemelkedő személyisége, Fuchs Zsigmond főgépmester és jeles szakírónk, a nyomdásztársadalmi dolgozatok szerzője, szaktanfolyamok előadója, a Magyar Nyomdász Évkönyvek elindítója és a Könyvnyomdászok Szakköre alelnökének érdemdús munkásságára emlékezve tisztelgünk halálának 75. évfordulója alkalmából.

Fuchs Zsigmond 1853-ban született Budapesten. Kéziszedői inaséveit a pesti Kunossy–Réthy Lipót (Békés megye első nyomdása) cégnél 1866-ban kezdte. Hamarosan a gépterembe kéredzkedett, mert a szedőteremben nem jól bántak vele. Tanítómesterével 1870-ben a Deutsch-féle nyomdába ment, ahol másfél év múlva felszabadult, és gépmestersegédként Bécsbe ment. 1873-ban katonasorba kerülve elhagyta munkahelyét. Nem sokkal ezután Pesten 1877-ig a Légrády-nyomda alkalmazottja. Próbálkozott néhány nyomdával, míg végre 1887 végén az ország egyik legnagyobb nyomdai üzemébe, az 1884-ben alakult Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt.-be került főgépmesternek, ahol bőven nyílt alkalmát tudását érvényesíteni.

Fuchs Zsigmond irodalmi munkássága 1884 körül kezdődött. Néhány írása, főképpen a Typographia magyarosodásának kezdésével és a Gépmesterek és Nyomók Köre megalapításával függött össze.

Kizárólag szaktechnikai tárgyú dolgokkal 1888-ban kezdett foglalatzkodni. Ez évben indította az első nyomdai szaklapját Pusztai Ferenc, a Magyar Nyomdászatot, s ez idő tájt került Fuchs is a szakfolyóirat szerkesztő munkatársai közé. Első cikke a glacé-papírosra történő nyomtatásról szólt. A Magyar Nyomdászat, az első nyomdai szaklap 1889-ben már három terjedelmesebb nyomdagép technikai dolgozatát közölte. Ezt követően a nyomógépek kirakó készülékeiről és a hajtószíjak egyoldalú futásáról, valamint a fes-

tekek anyagáról és tulajdonságairól jelent meg hosszabb cikksorozata a lapban. 1891-ben lakadni kezdett szakírói buzgalma. Visszatért régi szerelméhez, a Magyar Nyomdászok Évkönyvében publikált témáihoz. Így az 1895-ben nálunk teljességgel még ismeretlen háromszínű autotypia-nyomtatásról jelent meg munkája, mellékleten is bemutatva ezt, a hamarosan szélteben kultivált sokszorosító eljárást. Nagy sikere volt 1900-ban az évkönyvben, „A gépteremben” című dolgozatának és a gyorsajtókról írt könyvének.

Fuchs Zsigmond 1905-ben alaposan nekibuzdult a szakirodalomnak. Ez év elején adta ki „A színes festékek a nyomdászatban” című 100 szövegoldalra terjedő könyvét, közben szerkesztette a „Gépterem” című monumentális könyvét. A Grafikai Szemlében is nagyszámú értékes szakdolgozata jelent meg. Ezzel még távolról sincs kimerítve irodalmi munkássága, társadalmi kérdésekről szóló, tanulásra serkentő több írása is megjelent a Gépmesterek Köre havi füzeteiben és a Szakbizottsági Értesítőben, melynek alapító szerkesztője volt. Ezenkívül több írása jelent meg a *Die Graphische Welt* német újságban is.

Fuchs Zsigmond szakmai elismertsége, népszerűsége révén elnöke volt a Gépmesterek Szakbizottságának és alelnöke a Grafikus Művezetők Egyesületének. Negyvenesztendősnél nyomdász-jubileumát 1906. december 8-án ünnepelte. A budapesti nyomdászság és a Pallas-nyomda személyzete, a sok szép ajándék között, Fuchs Zsigmondnak átadta olajjal festett színes arcképet, az élethű portré a Gépmesterek Köre helyiségének falát ékesítette.

A jeles nap megkoronázásaként a budai vigadó estélye fényesen, méltóan folyt le. A nyomdászság színe-java és a jubilánshoz közelálló előkelőségek nagy számának részvételével.

Fuchs Zsigmond még sok esztendőn át munkálkodott a szakmáért. Életének hetvennyolcadik évében, 1931-ben hunyt el.

La fête du graphisme

A 'GRAFIKA ÜNNEPE' PÁRISZBAN HARMADJÁRA

Major Lajos

Ugye emlékeznek még a tavalyi párizsi Fête du graphisme fesztiválra és a friss Beaujolais-ra..., nos az idei évjárat elég fanyarra sikerült az esős év miatt. Ellenben a fesztivál szépen kiforrtta magát az előző, a második évhez képest.

Harmadik alkalommal Michel Bouvet, Pierre Grand, Stéphane Tanguy és lelkes csapata olyan világsztárokat tudott elhívni és kiállítani, mint az orosz Peter Bankov, a francia Xavier Barral, a lengyel Jan Bajtlik, a német Cyan, a holland Studio Boot az „Utopies et réalités – Utópia és Valóság” című kiállítássorozatán a Cité internationale des arts-ban. Ami folytatása a tavaly Kazumasa Nagai és Henning Wagenbreth grafikáival megkezdett a 'korlátlan alkotói szabadságon alapuló' kreatív gondolkodás bemutatásának.

Peter Bankov alkotásait az expresszív és ösztönös kallig-

ráfia jellemzi. Első munkái a [kAk) orosz grafikai magazin címlapjain jelentek meg a kétezres évek elején, aminek egyben szerkesztője is volt. Több közintézménynek, színháznak, független előadásnak készít plakátokat, napi rendszerességgel. Jelenleg a 'Пражская школа дизайна' a prágai Design School vezető tanára. Prága és Moszkva között él. Nagyon boldog vagyok, hogy személyesen is ismerem Moszkvából és oszthatom azt a gondolatot, amit önmagáról írt, a nemrég megjelent 'I make posters Every day' c. monográfiájában – „...plakátokat rajzolok a repülőgépen,

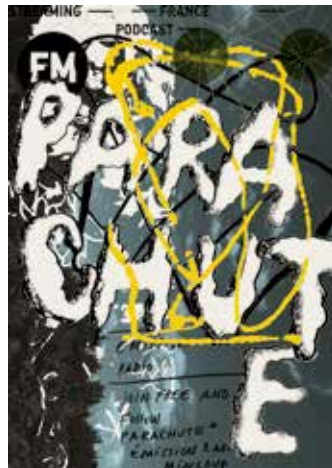

a repülőtéren, a taxiban, előadások alatt, üzleti tárgyaláson a klienseimmel. Ez a meghajtó erő és esély, hogy úgy érezzem magam ugyanabban a pillanatban, mint egy atomfizikus, úrhajós, vagy Mickey Egér.” Kirobbanó személyiség, akinek a munkáival Magyarországon legközelebb ősszel a FUGA-ban, Budapesten az „TYPOMANIA – Young Russian Typography” orosz fiatal tipográfiát (www.typojam.com) bemutató kiállításon, majd az első PosterFest-en (www.magyarplakat.hu) találkozhatnak, remélhetőleg személyesen is.

Xavier Barral. – Kevés olyan meghatározó kortárs fotóalbum van, amihez nem lett volna köze az elmúlt időszakban. Olyan neves fotográfusokkal dolgozott együtt, mint Martin Parr vagy Anton Corbijn.

Peter Bankov «Poster as diary»

Peter Bankov, Utopies

Peter Bankov, Utopies

Ebből a termékeny könyvtervezői munkásságból adott ízelítőt a Cité internationale des arts-ban.

A fiatal, Varsóban született és nemrég az Academy of Fine Arts in Warsaw-ban mesterdiplomázott Jan Bajtlik zseniális

Jan Bajtlik, *Utopies*

'TYPOGRYFIA' – betű scrabble-je az állatok, a bogarak, a betűk és a firkák örömteli keveréke. Amely lenyűgöző a nézőt, legyen az felnőtt vagy gyerek, és játékra készíti. **BADŹ CZŁOWIEKIEM, CZYTAJ!** – Légy férfi, Olvass! – című sorozatát ez az önfelelt érzés járja át. Fiatalkora ellenére munkái olyan neves magazinokban is megjelennek, mint például a *The New York Times* vagy a *Time Magazine*. Amiket szócsőként használva, minél több résztvevőt toboroz a betűkkel való játékához.

A berlini »cyan« (Daniela Haufe és Detlef Fiedler) kibogozhatatlan kollázsokra épülő plakátjait a szédülés, az ismétlődés, a többretegű telített élénk vagy neon színek jellemzik. Ami előtt a néző

Cité internationale des Arts

nem maradhat tétlen, újra és újra nekivág a megfejtésnek vagy a csomó átvágásának. Robbanásveszély határára kerül a kiállítás látogatója, akit az alkotópáros mindig egy újabb és újabb kis elemmel, piktogrammal ajándékoz meg.

Petra Janssen és Edwin Vollenbergh által a kilencvenes években alapított Studio Boot, élénkörös és rózsaszínen vibráló plakátjai szinte letartották a kiállítás látogatóit. Annak ellenére, hogy azt vallják magukról: „...mi nyunk virtuózok”, csak egyet lehet érteni „...nincs fix stílusunk, és igyekszünk nem ismétlni magunkat. Sőt munkáinkat nem uralja az egyik vagy másik vizuális dogma, vagy valamilyen szoftver alkalmazásának a behatása sem” kijelentésükkel. A holland páros folyamatos útkeresésben van. Amit jó látni, hogy ezen törekvéseiket át is tudják verekedni a megrendelő vagy klientúra halmazában.

A fesztivál másik erős magja a *Graphisme des Antipodes* –

Grafikai ellenpólusok című kiállítása. Amely a földgolyó két ellentétes pontjára, a sarkkörökön elhelyezkedő két város, Buenos Aires és Stockholm és a hozzá kapcsolódó grafikai életbe kalauzol el. Annak ellenére, hogy az iroda-

Studio Boot, *Utopies*

lom, zene, film vagy a sport kapcsán talán jól ismerhetjük ezt a két országot. Mégis keveset tudunk az ott folyó graphic design-ről. Amíg Argentínában, Buenos Airesben, ebben a latin-amerikai kozmopolita metropolisban nagyon is népszerű kifejezési forma, főleg az utcákon: a kézzel rajzolt cégér, a festett falak és a színes buszok – a közterek

ONAIRE – *Colectivo Gráfico*, Buenos Aires – workshop

ONAIRE – Colectivo Gráfico, Buenos Aires – Graphisme des Antipodes

formájában – a megtestesült erő és vitalitásban jelenik meg, ahol az alkotóknak sokszor minimális költségvetéssel kell beérniük vagy gerillakampányaik révén szembe kell nézniük a hatósággal és az esetleges letartóztatással. Addig Svédországban, Stockholmban, ahol inkább az iparosított média a grafikai tervezés terepe, ahol gazdasági és társadalmi konszenzus van, ahol a svéd oktatási rendszer kiemelt szerepet fordít a fiatalok művészi fejlődésére. Ahol nagy hangsúlyt fektetnek a skandináv értékek áthagyományozására a modern értékrendbe, ahol ezek az elemek a nagy svéd márkákban jelennek meg. A Buenos Aires-i „városi harcosok”: El Fantasma de Heredia, Onaire. Colectivo gráfico, Juan Lo Bianco, Mono Grinbaum, Hernán Berdichevsky, Estudio Zkysky, Theo Contestin és a stockholmi „ipari forradalmárok”: Erica Jacobson, Lotta Kühnl-

horn, Snask, Bygg Studio, Fellow Designers, Stockholm Design Lab, Sepidar Hosseini. Akiüknek alkotásait ajánlom a figyelmükbe. Kérem, keressen rá az interneten, és talán Önöket is magával ragadja egy utazásra.

A kiállítások mellett a meghívott művészek workshop formájában is bepillantást engedtek a párizsi ipar-

Mono Grinbaum, Buenos Aires

művészképző (ESAG, École Estienne, stb.) iskolásoknak az alkotói módszereikbe. Igazán felpezsdítő volt így látva a különböző kontinensekről és különböző alkotói attitűddel megáldott tervezőket, mennyire más irányokból közelítenek ugyanahhoz a ponthoz, amit graphic design-nak hívunk.

Magyar vonatkozásban ebben az évben az Air Poster 4-nek örülhettünk, ahol több neves francia alkotó mellett, mint például az Akatre, a magyar kötődésű a s-eee Graphic Design-nal együtt dolgozó Benoît Bodhuin betűtervező a BB-Bureau is kiállított.

Végezetül, nem akarok előjönni megint Önöknek az újbor (Beaujolais) hasonlaltal, de így látva, bízom abban, hogy jövőre is egy nagyszerű Grafika Ünnepeát láthatjuk majd Párizsban és talán egyre többen kapnak kedvet az olvasók közül arra, hogy jövő tavasszal ellátogassanak a negyedik Fête du graphisme-ra. www.fetedugraphisme.org

Benoît Bodhuin, Air Poster 4